

INTEROPERABILITÁSI ÉRTÉKELÉ- SEKRE VONATKOZÓ IRÁNYMUTA- TÁSOK

1.0 verzióAz Interoperábilis Európa Testület általi elfogadás dátuma:
05.12.24

Tartalom

Összefoglaló	3
Tudnivalók az iránymutatásokról	5
1. Mik azok az interoperabilitási értékelések, és miért relevánsak?	8
1.1. Az interoperábilis Európáról szóló rendelet szerint	9
1.2. Mit nevezünk interoperabilitásnak?	9
1.3. Az interoperabilitási értékelések fő kiváltó oka.....	11
1.4. Hogyan segíthetnek az értékelések abban, hogy jobb digitális közszolgáltatásokat lehessen nyújtani alacsonyabb költségek mellett?	11
2. Mikor kötelező jogilag az interoperabilitási értékelések elvégzése?	13
2.1. Főbb fogalmak az interoperabilitási értékelések összefüggésében.....	14
2.1.1. Kötelező erejű követelmények?	14
2.1.2. Közsférabeli és uniós szervezetek?.....	16
2.1.3. Transzeurópai digitális közszolgáltatásokat érint?	16
2.1.4. Határokon átnyúló interoperabilitás?	18
2.2. Döntési fa	18
2.3. Példák	22
3. Hogyan kell elvégezni az interoperabilitási értékelést?.....	24
3.1. Általános ajánlások.....	26
3.2. Felkészülés.....	26
3.2.1. Az interoperabilitási értékelés szükségességének azonosítása	27
3.2.2. Az értékelés hatókörének és célkitűzéseinek meghatározása.....	27
3.2.3. Multidiszciplináris értékelő csoport felállítása.....	27
3.2.4. A releváns érdekelt felek azonosítása	28
3.3. Kezdeti elemzés.....	28
3.3.1. A követelményeket ismertető dokumentumok és szakpolitikák felülvizsgálata	29
3.3.2. A releváns kötelező erejű követelmények azonosítása	30
3.3.3. Az érintett transzeurópai digitális közszolgáltatások feltérképezése	31
3.3.4. Az érdekelt felek bevonása	33
3.4. A határokon átnyúló interoperabilitás értékelése.....	34
3.4.1. A határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatások elemzése	35
3.5. Megoldások azonosítása	39
3.5.1. Releváns Interoperábilis Európa megoldások felkutatása és értékelése	39
3.5.2. Releváns Interoperábilis megoldások felkutatása	40
3.5.3. Releváns Interoperábilis Európa megoldások értékelése és kiválasztása	40

3.6. Jelentéskészítés	41
3.7. Nyomon követés	41
Összefoglalás	41
4. Hogyan lehet az értékelést átfogó jelentésben dokumentálni?	44
4.1. Közzététel egy hivatalos honlapon	45
4.2. Gépi olvashatóság	46
4.3. A jelentés tartalmára vonatkozó minimumkövetelmények	46
4.4. Megosztás az Interoperábilis Európa Testülettel	49
4.5. Az érzékeny információk védelme	50
Összefoglalás	50
5. Hogyan alakítható ki az interoperabilitási értékelési folyamat megfelelő irányítása az Ön szervezeténél?	Error! Bookmark not defined.
5.1. Hatékony irányítási intézkedések kialakítása	52
5.2. Kontextusfüggőség.....	54
5.2.1. Irányítási struktúrák.....	54
5.2.2. Az interoperabilitás érettsége	54
5.2.3. Korábbi esetekből levont tanulságok.....	55
5.2.4. Meglévő kapcsolódó irányítási intézkedések.....	55
5.3. Fenntarthatóság, folyamatos fejlesztés és egymástól való tanulás.....	55
5.4. (Puha) támogató eszközök.....	56
5.4.1. Szervezeti kultúra	56
5.4.2. Az interoperabilitási értékelésekhez szükséges készségek.....	57
5.4.3. Az újrafelhasználási és automatizálási lehetőségek feltárása	57
Összefoglalás	57
6. További erőforrások és az iránymutatások részletesebb kidolgozása	58
6.1. Meglévő erőforrások.....	59
6.2. Jövőbeni eszközök.....	59
6.3. Az iránymutatások későbbi tökéletesítése	60

Összefoglaló

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet által előírt interoperabilitási értékelések biztosítják, hogy a határokon átnyúló digitális közszolgáltatások Unió-szerte zökkenőmentesen és hatékonyan működjenek. Ezek az értékelések jogi, szervezeti, szemantikai és technikai dimenziókkal foglalkoznak, és megkönnyítik a polgárok és a vállalkozások Unión belüli mobilitását. Az értékelésekre akkor van szükség, ha kötelező erejű követelmények befolyásolják a határokon átnyúló interakciókat. A folyamat magában foglalja a felkészülést, az érdekelt felek azonosítását, a kezdeti elemzést és a részletes értékelést az európai interoperabilitási keret támogató eszközként való felhasználásával. A jelentéseknek átfogónak és géppel olvasható formátumúnak kell lenniük, és nyilvánosan közzé kell tenni, illetve meg kell osztani őket az Interoperábilis Európa Testülettel. Az eredményes irányítás alapvető fontosságú. Ehhez egyértelmű szerepek meghatározására, a meglévő munkafolyamatokba való beépítésre, valamint a bevált gyakorlatok átgon-dolásán és megosztásán alapuló folyamatos fejlesztésre van szükség az Európai Bizottságnak az adminisztratív terhek csökkentése és a versenyképesség növelése iránti elkötelezettségével összhangban.

1. fejezet: Mik azok az interoperabilitási értékelések, és miért relevánsak?

Az interoperabilitási értékelések az interoperábilis Európáról szóló rendelet 3. cikkében előírt értékelések. Biztosítják, hogy a transzeurópai digitális közszolgáltatásokra vonatkozó kötelező erejű követelmények a végrehajtást megelőzően figyelembe vegyék a határokon átnyúló interoperabilitással kapcsolatos kérdéseket. Ezek az értékelések alapvető fontosságúak, mivel lehetővé teszik a közsférabeli szervezetek közötti zökkenőmentes digitális interakciókat, ami elengedhetetlen a polgárok és a vállalkozások Unión belüli mobilitásához. Az interoperabilitási értékelések jogi, szervezeti, szemantikai és technikai dimenziókra terjednek ki, és olyan kihívásokkal foglalkoznak, mint a tagállamok különböző jogi keretei, szervezeti struktúrái, nyelvei és technikai erőforrásai. Hozzájárulnak az adminisztratív terhek csökkentéséhez és a társaktól való tanulás előmozdításához, és végső soron javítják a transzeurópai digitális közszolgáltatások minőségét és hozzáférhetőségét.

2. fejezet: Mikor kötelező jogilag az interoperabilitási értékelések elvégzése?

Ez a fejezet tisztázza, hogy az interoperábilis Európáról szóló rendelet értelmében mikor kötelező az interoperabilitási értékelések elvégzése. Olyan kulcsfontosságú fogalmakat határoz meg, mint a transzeurópai digitális közszolgáltatások és a kötelező erejű követelmények. Döntési fát biztosít annak eldöntéséhez, hogy szükség van-e értékelésre. A példák olyan forgatókönyveket szemléltetnek, amelyek közül némelyiknél szükség van az értékelés elvégzésére, míg másoknál nincsen. A tárgyalt szituációk között szerepel például az uniós adatcserét lehetővé tévő nemzeti megoldások kiigazítása, illetve olyan digitális szolgáltatások megvásárlása, amelyek nem foglalnak magukban határokon átnyúló interakciókat. A fejezet hangsúlyozza a korai értékelések fontosságát, és egyértelművé teszi, hogy az értékelések akár korábbi értékelésekre épülhetnek anélkül, hogy a folyamat megismétlésére lenne szükség – kivéve, ha jelentős módosításokra kerül sor.

3. fejezet: Hogyan kell elvégezni az interoperabilitási értékelést?

Ez a fejezet lépésekre bontott útmutatót nyújt az interoperabilitási értékelés elvégzéséhez. Olyan előkészítő lépéseket foglal magában, mint például az értékelés szükségességének meghatározása, a hatókör és a célkitűzések körülhatárolása, a csoport összeállítása, valamint az érdekelt felek azonosítása. A kezdeti elemzés magában foglalja a dokumentáció felülvizsgálatát, a kötelező erejű követelmények meghatározását, az érintett szolgáltatások feltérképezését, valamint az érdekelt felek meghallgatását. Az alapvető értékelés a kötelező erejű követelményeknek a határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatását vizsgálja a jogi, szervezeti, szemantikai és technikai aspektusokon átívelően. A folyamathoz példák

és bevált gyakorlatok – például az európai interoperabilitási keret (EIF) és speciális eszközök, például interoperabilitási érettségi értékelések használata – szolgálnak iránymutatásul.

4. fejezet: Hogyan lehet az értékelést átfogó jelentésben dokumentálni?

Az értékelési jelentés olyan, kritikus fontosságú végeredmény, amely összefoglalja a kötelező erejű követelményeket, az érintett szolgáltatásokat, valamint az azonosított, interoperabilitásra gyakorolt hatásokat. Közzé kell tenni egy hivatalos honlapon, géppel olvasható formátumúnak kell lennie, és az interoperábilis Európáról szóló rendeletben előírtaknak megfelelően konkrét tartalmi elemeket kell magában foglalnia. A fejezet felvázolja a minimálisan megkövetelt tartalmi elemeket, például az általános információkat, az azonosított hatásokat és a releváns interoperabilitási megoldásokat. Ajánlásokat fogalmaz meg a gépi olvashatóság biztosítására vonatkozóan, és tanácsokkal szolgál az érzékeny információk védelmével kapcsolatban. A jelentést meg kell osztani elektronikus úton az Interoperábilis Európa Testülettel a döntéshozatal és a nyomon követés elősegítéséhez.

5. fejezet: Hogyan alakítható ki az interoperabilitási értékelési folyamat megfelelő irányítása az Ön szervezeténél?

Az eredményes irányítás elengedhetetlen az interoperabilitási értékelések sikeréhez. Ez a fejezet számos olyan tényező fontosságát tárgyalja, mint a kontextusfüggőség, a szervezeti felépítés, a fenntarthatóság, valamint az értékelési folyamat finomítása. Javasolja, hogy a szervezetek építsék be az értékeléseket a meglévő adminisztratív munkafolyamatokba, ugyanakkor kiemeli az első lépéseket, valamint a helyzet átgondolása és a bevált gyakorlatok megosztása révén történő folyamatos fejlesztés szükségességét. Ez további segítséget nyújt a digitális korra felkészült szakpolitikai döntéshozatali megközelítés kialakításában. Ennek keretében már a szakpolitikai ciklus kezdetén szem előtt kell tartani a digitális szempontokat, és olyan, digitálisan felkészült szakpolitikákat és jogszabályokat kell kidolgozni, amelyek megfelelnek a digitális kor követelményeinek, időtállóak és interoperábilisek.

6. fejezet: További erőforrások és az iránymutatások részletesebb kidolgozása

Ez a fejezet felvázolja az interoperabilitási értékelések elvégzéséhez szükséges meglévő és jövőbeli erőforrásokat. Az Interoperábilis Európa portál a tudáscsere és az erőforrások alapvető központjaként szolgál, és többek között az európai interoperabilitási keretre (EIF) és annak eszköztárára vonatkozó információkat, valamint az Interoperábilis Európa Akadémiára mutató hivatkozásokat tartalmaz. Az értékelések elvégzéséhez és a jelentések közzétételéhez a jövőben az Európai Bizottság által kifejlesztett eszközök és online források állnak majd rendelkezésre. Maguk az iránymutatások is alakulni fognak az új körülményekhez és a kötelező értékelésekhez igazodva, és várhatóan gyakran felülvizsgálják majd őket, hogy tükrözzék az aktuális gyakorlatokat és a felhasználói tapasztalatokat.

Tudnivalók az iránymutatásokról

Az [interoperábilis Európáról szóló rendelet \(IEA\)¹](#) célja, hogy e gyors ütemű digitalizáció által fémjelzett korban előmozdítsa a digitális közszolgáltatások zökkenőmentes biztosítását az Európai Unióban. Ehhez elengedhetetlen az interoperabilitás – vagyis az, hogy a különböző szervezetek és rendszerek eredményes interakciókat tudjanak folytatni egymással –, az adatcsere, valamint annak biztosítása, hogy a közszolgáltatások ne csak technológiailag fejlettek, hanem hozzáférhetőek és felhasználó-központúak is legyenek. Ezen összefüggésen belül az interoperabilitási értékelések nemcsak technikailag szükségesek, hanem stratégiai szempontból is nélkülözhetetlenek.

Ezek az iránymutatások nem tartalmazznak teljes interoperabilitást biztosító varázsszöveget, hanem megjelölik **a nagyobb interoperabilitás felé vezető út általános kiindulópontját**. Ezért nem kötelező erejű módon kívánják kifejezni a következő kérdéseket²:

- Miért hasznos az interoperabilitási értékelés, és hogyan segítheti a közszférabeli szervezeteket abban, hogy alacsonyabb költségek és nagyobb hatékonyság mellett jobb digitális közszolgáltatásokat nyújtsanak ([1. fejezet](#))?
- Mikor kötelező interoperabilitási értékelést végezni az interoperábilis Európáról szóló szerint ([2. fejezet](#))?
- Az interoperabilitási értékelés elvégzésének különböző módjai ([3. fejezet](#)).
- Mit kell szem előtt tartani az interoperabilitási értékelésről szóló jelentés elkészítésekor ([4. fejezet](#))?
- Az interoperabilitási értékelésekhez kapcsolódó folyamatok sikeres végrehajtásának és irányításának kritikus tényezői az Ön közszférabeli szervezeténél ([5. fejezet](#)).
- További erőforrások, valamint arra vonatkozó információk, hogy miként lehet hozzájárulni az iránymutatások részletesebb kidolgozásához ([6. fejezet](#)).

Különböző csoportok különböző érdekek mentén végezhetik el az interoperabilitási értékelési folyamatot. Ezen iránymutatások célja, hogy kielégítsék e különböző célközönségek eltérő igényeit:

Értékelés (assess):

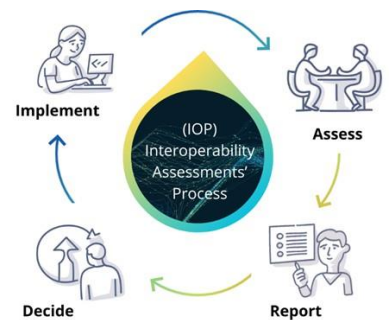
- Döntse el, hogy egy adott esetben szükség van-e értékelésre.
- Végezze el az értékelést.
- Vegyen részt az értékelésben.

Jelentés (report):

- Dokumentálja az értékelés végeredményét az értékelési jelentésben.
- Tegye közzé az értékelési jelentést.

Döntés (decide):

- Döntsön a kötelező erejű követelményekről az értékelési jelentés alapján.
- Döntsön az interoperabilitási értékelésekhez kapcsolódó irányítási intézkedésekről.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/903 rendelete (2024. március 13.) a közszféra Unión belüli magas szintű interoperabilitását biztosító intézkedések meghatározásáról (az interoperábilis Európáról szóló rendelet) (HL L, 2024/903, 2024.3.22., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32024R0903>).

² Az uniós jogszabályok kötelező erejű értelmezésére kizárólag az Európai Unió Bírósága rendelkezik hatáskörrel.

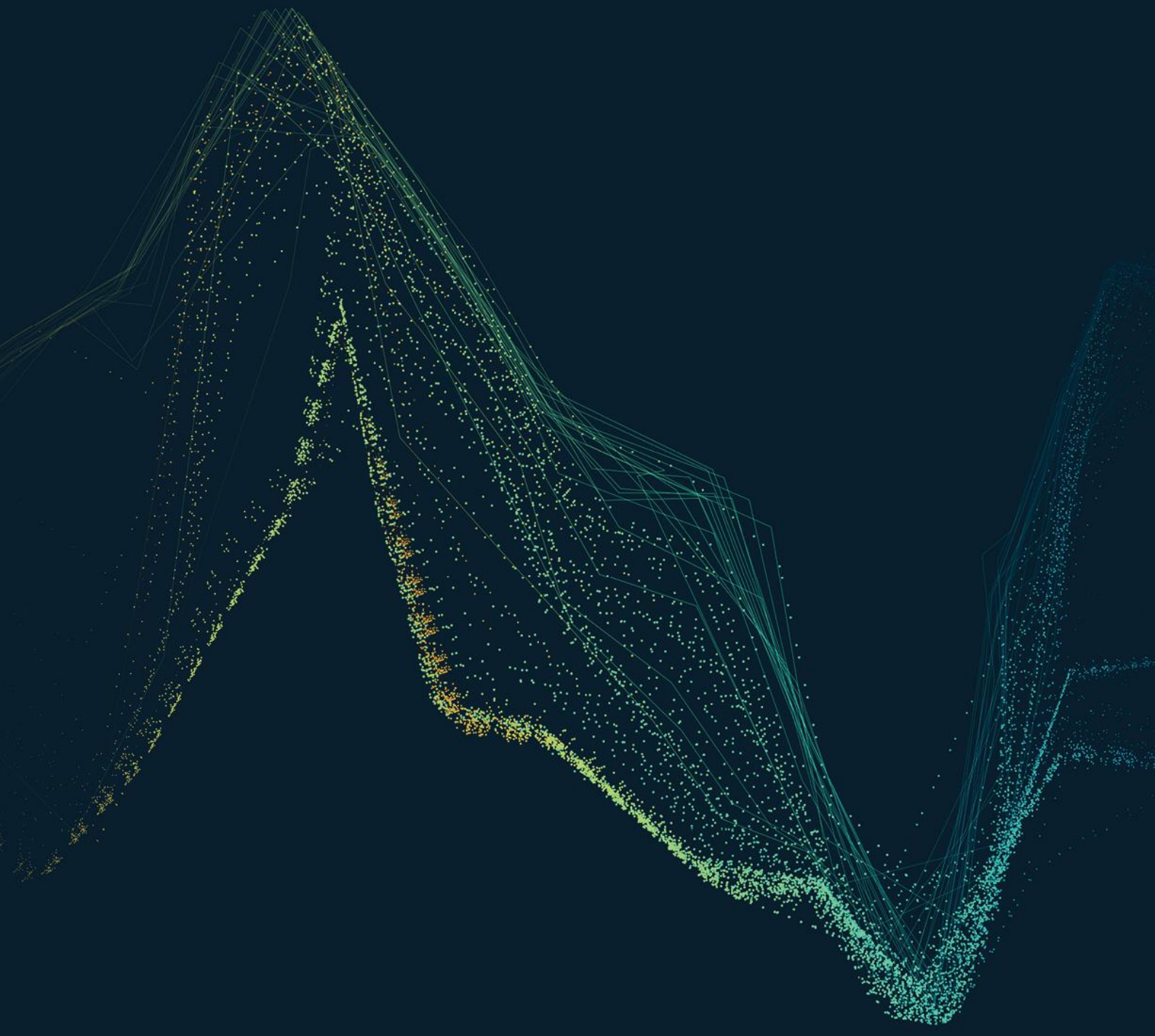
Végrehajtás (implement):

- Tegyen eleget a kötelező erejű követelményeknek az értékelési jelentés segítségével.

Az interoperabilitási értékelésekkel kapcsolatban gyakran ismételt kérdések és a válaszok helye

1. Mit nevezünk interoperabilitási értékelésnek? – [1. fejezet](#)
2. Melyek azok a kötelező erejű követelmények, amelyek hatással lehetnek a határokon átnyúló interoperabilitásra? – [2. fejezet](#)
3. Melyek azok a transzeurópai digitális közszolgáltatások, amelyekre ezek a kötelező erejű követelmények alkalmazandók? – [2. fejezet](#)
4. Mely közszférabeli szervezetek számára kötelező jogilag az interoperabilitási értékelés elkészítése? – [2. fejezet](#)
5. Hogyan lehet megállapítani, hogy a kötelező erejű követelmények érintik-e a transzeurópai digitális közszolgáltatások határokon átnyúló interoperabilitását? – [3. fejezet](#)
6. Milyen konkrét lépések tehetők az interoperabilitási értékelés elvégzéséhez? – [3. fejezet](#)
7. Mely köz- és magánszférabeli érdekelt feleket érintik a kötelező erejű követelmények? – [4. fejezet](#)
8. A kötelező erejű követelmények megállapítási és alkalmazási folyamatának mennyire korai szakaszában kell elvégezni az interoperabilitási értékeléseket? – [4. fejezet](#)
9. Hány interoperabilitási értékelést kell végezni a kötelező erejű követelmények kapcsán? – [2. fejezet](#)
10. Hogyan kell jelentést készíteni a kötelező interoperabilitási értékelés eredményéről, és miként kell közzétenni a jelentést? – [5. fejezet](#)
11. Hol érhetők el további erőforrások, és hogyan zajlik majd az iránymutatások részletesebb kidolgozása? – [6. fejezet](#)

1 Mik azok az interoperabilitási értékelések, és miért relevánsak?

1.1. Az interoperábilis Európáról szóló rendelet szerint

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 3. cikkének (1) bekezdése előírja **az interoperabilitási értékelés elvégzésére vonatkozó kötelezettséget**:

„Az új vagy jelentősen módosított, kötelező erejű követelményekről szóló határozat meghozatala előtt az uniós vagy a közsférabeli szervezetnek interoperabilitási értékelést kell végeznie.”

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 3. cikkének (2) bekezdése szerint az interoperabilitási értékelésnek ezért azonosítania és értékelnie kell a következőket:

- a) a kötelező erejű követelményeknek a határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatásai, támogató eszközként felhasználva az [európai interoperabilitási keretet \(EIF\)](#);
- b) azon érdekelt felek, amelyek számára a kötelező erejű követelmények relevánsak; és
- c) azon Interoperábilis Európa megoldások, amelyek támogatják a kötelező erejű követelmények végrehajtását.

Ezek az iránymutatások nemcsak a teendőket fejtik ki, hanem a mögöttük meghúzódó okokra is kitérnek.

1.2. Mit nevezünk interoperabilitásnak?

Az interoperabilitási értékelések megértéséhez fontos ismerni az interoperabilitás általános fogalmát. Az uniós közszolgáltatások interoperabilitását illetően az európai interoperabilitási keret az irányadó dokumentum. Az európai interoperabilitási keret alapvető jellemzője, hogy nem pusztán technikai kérdésként határozza meg az interoperabilitást. Vannak más fontos dimenziók is, amelyek kihívást jelentenek a digitális közszolgáltatások határokon átnyúló interoperabilitása szempontjából: i) a tagállamok eltérő jogi kerettel rendelkeznek, ami összeegyeztethetetlen szabályokat eredményezhet, ii) az illetékes hatóságok és az egyes kormányzati szintek szerveződésében megfigyelhető különbségek miatt nehéz átlátni a felek felelősségi köreit, illetve azt, hogy a nemzeti folyamatok hogyan léphetnek kölcsönhatásba egymással határokon átnyúló helyzetekben, iii) a tagállamok nyelve, kultúrája és jogi fogalmai eltérőek, ami megnehezíti annak biztosítását, hogy az EU egészében egységesen értelmezzék az általános fogalmakat, és iv) a tagállamok különböző technikai erőforrásokat használnak, amelyek összeegyeztethetetlenek lehetnek, és ezáltal akadályozhatják az összekapcsolhatóságot.

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet hatálya kifejezetten **a határokon átnyúló interoperabilitásra terjed ki a transzeurópai digitális közszolgáltatások vonatkozásában** (azaz az adatok határokon átnyúló érdemi megosztásának képességére):

„határokon átnyúló interoperabilitás”: az uniós szervezeteknek és a tagállamok közszférabeli szervezeteinek azon képessége, hogy egymással határokon átnyúló **interakciót folytassanak adatok, információk és ismeretek digitális folyamatokon keresztüli megosztása** révén, az ilyen határokon átnyúló interakciókkal kapcsolatos jogi, szervezeti, szemantikai és technikai követelményekkel összhangban;

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 2. cikkének (1) bekezdése.

Mit

jelent ez a gyakorlatban, ha megvizsgáljuk az európai interoperabilitási keret négy (jogi, szervezeti, szemantikai és technikai) rétegét?

A **jogi interoperabilitás** esetében azt kell értékelni, hogy a különböző jogi keretek szerint működő közszférabeli szervezetek képesek-e együttműködni transzeurópai digitális közszolgáltatások nyújtása érdekében (ilyen lehet például a nemzeti fogyatékosági kártya biztosítása, amely jogilag érvényes bizonyítékként használható más tagállamokban).

A **szervezeti interoperabilitás** esetében azt kell értékelni, hogy az közszférabeli szervezetek összehangolják-e az üzleti folyamataikat, kötelezettségeiket és elvárásaikat annak érdekében, hogy magas színvonalú transzeurópai digitális közszolgáltatásokat tudjanak biztosítani (például egyértelműen kijelölnék-e egy olyan hatóságot, amely jogosult más tagállamokban érvényes nemzeti fogyatékosági kártyákat kiállítani).

A **szemantikai interoperabilitás** esetében azt kell értékelni, hogy a kicserélt adatok és információk pontos formátumát és jelentését megőrzik és értik-e a közszférabeli szervezetek a transzeurópai digitális közszolgáltatások nyújtásához szükséges információcsere során (például gondoskodnak-e arról, hogy a nemzeti fogyatékosági kártya tartalmát és szerkezetét más tagállamok hatóságai is érthessék).

A **technikai interoperabilitás** esetében azt kell értékelni, hogy a különböző közszférabeli szervezetek hálózati és információs rendszerei biztonságosan és megfelelően összekapcsolhatók-e a transzeurópai digitális közszolgáltatások biztosításához szükséges módon (például gondoskodnak-e arról, hogy a nemzeti fogyatékosági kártyákat olyan digitális formátumban bocsássák ki, amelyet más tagállamok is fel tudnak dolgozni).

Az Európai Bizottság 2017-ben fogadta el az európai interoperabilitási keret legutóbbi változatát, amely számos nemzeti interoperabilitási keret (NIF) és interoperabilitási szakpolitika fontos alappillérvé vált. A jövőben az [Interoperábilis Európa Testület](#) fogja irányítani az európai interoperabilitási keret fejlesztését. Ha kíváncsi a további részletekre, az [Interoperábilis Európa Akadémia képzést kínál az európai interoperabilitási keret témájában](#).

Az európai interoperabilitási keret jó kiindulópont annak megértéséhez, hogy mit nevezünk interoperabilitási értékelésnek.

1.3. Az interoperabilitási értékelések fő kiváltó oka

A közzsférabeli szervezetek nap mint nap olyan kötelező erejű követelményeket³ (azaz kötelezettségeket, tilalmakat, feltételeket, kritériumokat vagy korlátokat) írnak elő vagy módosítanak, amelyek befolyásolják azokat a más országokban vagy uniós szinten működő közzsférabeli szervezetekkel folytatott interakciókat, amelyekre szükség van a transzeurópai digitális közzszolgáltatások nyújtásához. Az interoperabilitási értékelések pontosan ezekre a döntéshozatali folyamatokra irányulnak. Céljuk, hogy még azelőtt felhívják a figyelmet a határokon átnyúló interoperabilitásra és a kötelező erejű követelmények arra gyakorolt lehetséges hatására, **mielőtt** a követelményekről döntés születne. A kötelező erejű követelményeket tartalmazó döntéseket (például jogalkotási javaslatot vagy közbeszerzési eljárást) előkészítő szervezetek ezért jogilag kötelesek értékelést végezni. Mindazonáltal másokra is átruházhatják az értékelés elvégzését, mivel a tagállamok szabadon dönthetnek az interoperabilitási értékelések elvégzéséhez szükséges belső erőforrásokról, valamint a közzsférabeli szervezetek közötti együttműködésről (az interoperábilis Európáról szóló rendelet (16) preambulumbekzdése).

1.4. Hogyan segíthetnek az értékelések abban, hogy jobb digitális közzszolgáltatásokat lehessen nyújtani alacsonyabb költségek mellett?

A közzsférabeli szervezetek közötti zökkenőmentes digitális interakciók elengedhetetlenek a polgárok és a vállalkozások Unión belüli mobilitásához, és ezáltal az egységes digitális piac koncepciójának kiteljesítéséhez, valamint az uniós gazdaság versenyképességének növeléséhez. Ez egyúttal a minőségi transzeurópai digitális közzszolgáltatások egyik előfeltétele is. Ebben az összefüggésben az interoperabilitás fontos eszköze a gördülékeny digitális interakcióknak, és ennek megfelelően az említett célok elérésének. Az ilyen interakciók lehetővé tételét azonban gyakran figyelmen kívül hagyják a szakpolitikák és az informatikai projektek kialakításának korai szakaszaiban, különösen a hálózatok és

Az interoperabilitási értékelések a lehető leghamarabb felhívják a figyelmet a határokon átnyúló interoperabilitásra a mobilitás és a versenyképesség fokozása, valamint a költséges interoperabilitási akadályok elkerülése érdekében.

információs rendszerek technikai interoperabilitásán túlmutató kérdések esetében.

A magas színvonalú digitális közzszolgáltatások tagállami határokon átnyúló (közös) biztosítása a nagymértékben harmonizált rétegterületeket (például a járművekre és a vezetői engedélyekre vonatkozó információk cseréjét) leszámítva különösen nagy kihívást jelenthet az interoperabilitás valamennyi (jogi, szervezeti, szemantikai és technikai) dimenziójára kiterjedő sajátos, határokon átnyúló kérdések miatt. Az interoperabilitási értékelés segít gondoskodni arról, hogy ezeket a kihívásokat megfelelően figyelembe vegyék, és hogy későbbi megvalósítás céljából lehetséges megoldásokat határozzanak meg, ezáltal csökkentve az adminisztratív terheket, és megkönnyítve az uniós polgárok és vállalkozások hozzáférését a digitális közzszolgáltatásokhoz. Az értékelés elvégzésének folyamata abban

Az interoperabilitási értékelés megkönnyíti a transzeurópai digitális közzszolgáltatások biztosításának részét képező, határokon átnyúló interoperabilitás valamennyi dimenziójának megfelelő figyelembevételét, és ezáltal segít kiküszöbölni a szükségtelen adminisztratív terheket.

³ Az interoperábilis Európáról szóló rendeletben szereplő fogalmakat a [2. fejezet](#) tárgyalja részletesen.

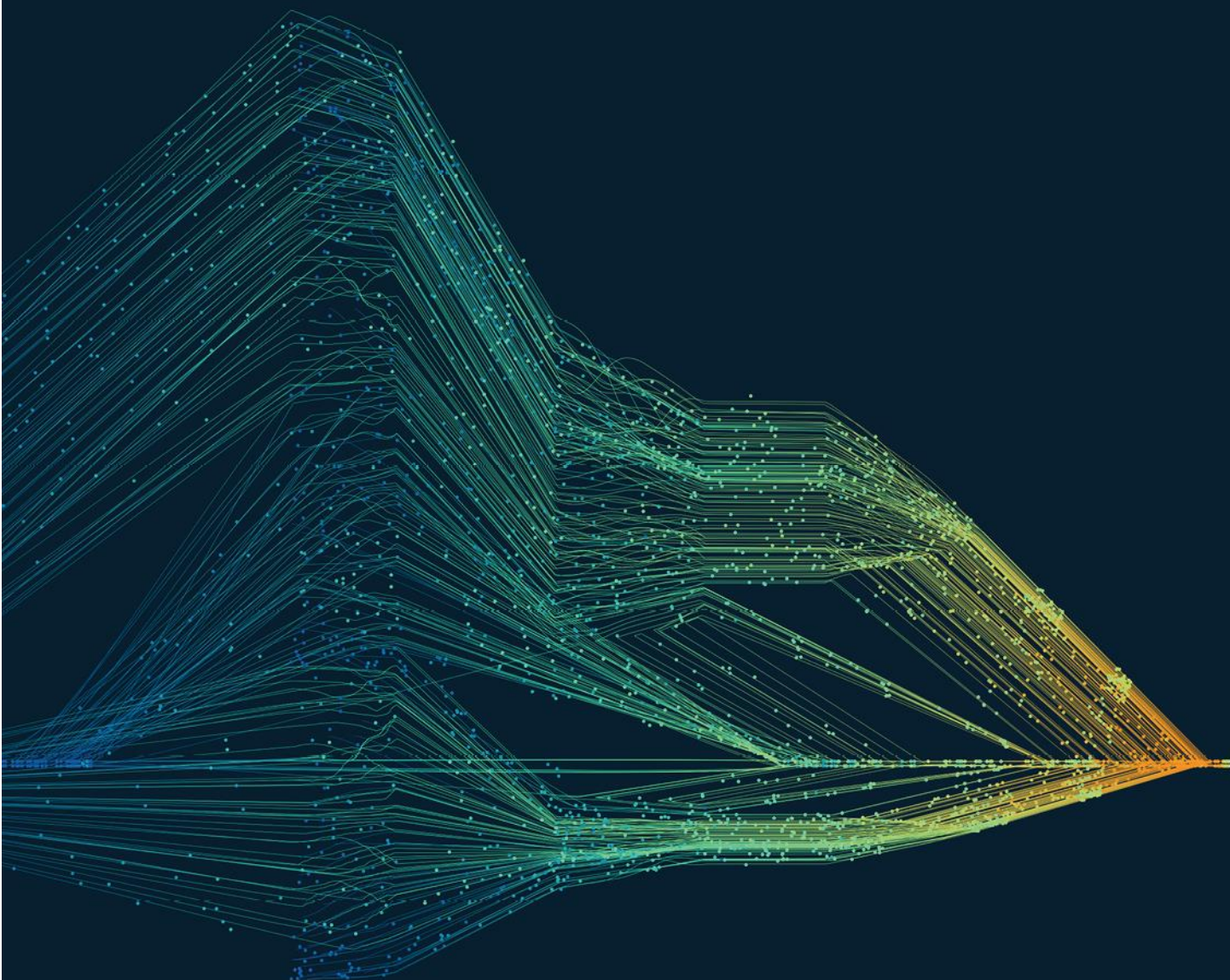
is segít a közigazgatási szerveknek, hogy újrafelhasználható megoldásokat találjanak, és ne kelljen minden alkalommal a nulláról kezdeniük a munkát.

Az interoperabilitási értékelések közzétételének további célja, hogy az EU közzsférabeli szervezetei tájékoztatást kapjanak a levont tanulságokról, ami támogatja őket abban, hogy megfelelőbb döntéseket hozzanak a kötelező erejű követelményekkel kapcsolatban, és fokozzák az újrafelhasználást. A tervek szerint ez nemcsak olyan mechanizmusokon keresztül valósítható meg, mint a szakértői értékelések, hanem egy olyan adattár is a szervezetek segítségére lesz, amelyben elérhetők a korábbi értékelések. A kötelező interoperabilitási értékelés önmagában nem tudja megelőzni a határokon átnyúló interoperabilitási problémákat, de segít felmérni, hogy szükség van-e uniós vagy nemzetközi szinten új

Az interoperabilitási értékelések előnyei túlmutatnak egyetlen értékelés előnyeire, mivel előmozdíthatják a társaktól való tanulást a közzsférabeli szervezetek körében, és segíthetnek azonosítani azokat a problémákat, amelyek közösen kezelhetők a legeredményesebben.

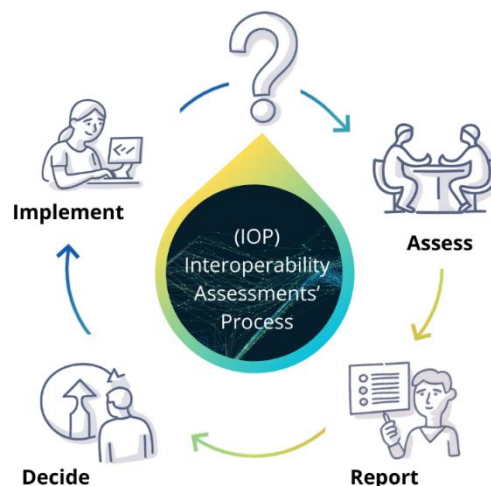
jogi, szervezeti, szemantikai vagy technikai megoldásokra és megállapodásokra a határokon átnyúló akadályok felszámolása vagy csökkentése érdekében.

2 Mikor kötelező jogilag az interoperabilitási értékelések elvégzése?

E fejezet célja, hogy segítsen a közsférabeli szervezeteken belül az interoperabilitási értékelésekért felelős személyeknek eldönteni, hogy kötelesek-e jogilag interoperabilitási értékelést végezni.

Kifejezetten az interoperábilis Európáról szóló rendelet azon fogalmait fejt ki, amelyekből az interoperabilitási értékelés elvégzésére vonatkozó kötelezettség adódik. E kulcsfogalmak részletes magyarázatára építve döntési fa foglalja össze azokat a lépéseket, amelyeket meg kell tenni annak felméréséhez, hogy szükség van-e interoperabilitási értékelésre. A fogalmakat több példával illusztráljuk olyan esetek említésével, amikor kötelező vagy éppenséggel nem kötelező értékelést végezni.

2.1. Főbb fogalmak az interoperabilitási értékelések összefüggésében

Az interoperabilitási értékelések célja egy olyan, hatékonyan irányított változási folyamat kialakítása, amelynek keretében a lehető legproaktívabban azonosítják a határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatásokat. Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 2. cikke meghatározza a főbb fogalmakat:

2.1.1. Kötelező erejű követelmények?

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 2. cikkének (15) bekezdése a következőképpen határozza meg a „kötelező erejű követelmények” fogalmát:

- jogi, szervezeti, szemantikai vagy technikai jellegű,
- kötelezettség, tilalom, feltétel, kritérium vagy korlátozás,
- melyet egy uniós vagy közsférabeli szervezet állapít meg,
- egy vagy több transzeurópai digitális közszolgáltatásra vonatkozóan, és
- amely hatással van a határokon átnyúló interoperabilitásra.

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet szövege

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet (18) preambulumbekkezdése egyértelműsíti, hogy mit nevezünk kötelező erejű követelménynek, és hogyan határozható meg:

Kötelező erejű követelmények határozhatók meg „*valamely törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezésben, szerződésben, ajánlati felhívásban vagy más hivatalos dokumentumban. A kötelező erejű követelmények hatással vannak a transzeurópai digitális közszolgáltatások és az azok nyújtásához használt hálózataik és információs rendszereik tervezésére, beszerzésére, fejlesztésére és végrehajtására, ezáltal befolyásolva az említett szolgáltatások bejövő vagy kimenő adatáramlását. A lényegi változtatást nem bevezető feladatok – például az evolutív karbantartás –, a biztonsági vagy a technikai jellegű frissítések vagy a szabványos információs és kommunikációs technológiai (IKT-) berendezések egyszerű beszerzése általában nem érintik a transzeurópai digitális közszolgáltatások határokon átnyúló interoperabilitását, és ezért nem adnak okot az e rendelet értelmében vett kötelező interoperabilitási értékelésre*”⁴.

⁴Az interoperábilis Európáról szóló rendelet (10), (15)–(17) és (21)–(22) preambulumbekkezdése szintén releváns.

Amikor a szervezetek felméri, hogy egy adott követelmény „kötelező erejű-e” az interoperábilis Európáról szóló rendelet értelmében, alapvető tényezőként mérlegelniük kell, hogy a követelmény következményekkel jár-e más, a közszolgáltatás biztosításában részt vevő szervezetekre nézve (azaz hatással van-e a határokon átnyúló interoperabilitásra). Kötelező erejű követelménynek tekinthető például egy olyan technikai követelmény, amely csak a döntéshozó fél számára válik kötelezővé, **mégis korlátozza mások választási lehetőségeit**.

A kötelező erejű követelmények általában jogszabályokból erednek. Egy jogszabályban foglalt kötelező erejű követelmény például a következőkre vonatkozhat:

- adatok gyűjtése, kezelése, előállítása, cseréje vagy megosztása az uniós vagy közsférabeli szervezetek között (pl. egy nyilvános jegyzékekre vonatkozó szabályozás),
- a közszolgáltatások vagy az azok alapjául szolgáló folyamatok automatizálása vagy digitalizálása (például mesterséges intelligencia használata egy közszolgáltatáson belül, vagy digitális formátumú vezetői engedély megadása [adatként] fizikai kártya helyett),
- új vagy meglévő hálózati és információs rendszerek használata (például az egyszerű adatszolgáltatás elvén alapuló technikai rendszer használata⁵).

Az olyan uniós jogszabályok például, amelyek arra kötelezik a tagállamokat, hogy hangolják össze a különböző nemzeti kormányzati feladatok végrehajtását, gyakran szükségessé teszik információs rendszerek vagy más digitális megoldások, például alkalmazásprogramozási felületek (API-k)⁶ kifejlesztését – vagy jelentős módosítását – az új követelmények támogatásához. A kötelező erejű követelményeket tartalmazó uniós jogszabályok közé tartozik például [az egységes digitális kapuról szóló rendelet](#) (a nemzeti infrastruktúrán túli további réteg hozzáadására vonatkozó követelmény), [az eIDAS-rendelet](#) (a nemzeti szolgáltatások kiigazításának követelménye), valamint a schengeni térségre vonatkozó jogszabályok (a rendszerek teljes körű harmonizálásának követelménye).

Az információs rendszerek jelentős fejlesztésére fordított kiadások gyakran költségvetési előirányzaton keresztüli felhatalmazást igényelnek. Emellett a hatóságok közötti új adatáramlások gyakran igényelnek jogalapot az adatcseréhez. **Ezért általában véve érdemes különös figyelmet fordítani minden olyan követelményre, amely jogalkotói döntés részét képezi.** Mindazonáltal fontos szem előtt tartani, hogy a közsférabeli szervezetek vagy az uniós szervezetek egyes esetekben úgy dönthetnek, hogy jogszabályokon kívüli kötelező erejű követelményeket állapítanak meg (például közbeszerzési eljárásoknál, nagyszabású kísérleti projekteknél vagy két vagy több tagállam közötti kétoldalú megállapodásoknál). Az is előfordulhat, hogy az eredeti jogszabályok kötelező erejű követelményeinek értékelését követően további követelményeket határoznak meg (például konkrétan körülhatárolják a digitálisközszolgáltatás-nyújtást). Az ilyen döntések korlátozhatják más felek választási lehetőségeit, ezért esetükben interoperabilitási értékelésre is szükség lenne.

Általában nem lesz szükség értékelésre azokban esetekben, amelyek olyan feladatokat érintenek, mint például a lényeges változást nem eredményező, evolutív karbantartás, a biztonsági vagy technikai jellegű

⁵Lásd az egységes digitális kapuról szóló rendelet 14. cikkét: Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1724 rendelete (2018. október 2.) az információkhoz, eljárásokhoz, valamint segítségnyújtó és problémamegoldó szolgáltatásokhoz hozzáférést biztosító egységes digitális kapu létrehozásáról, továbbá az 1024/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 295., 2018.11.21., 1. o.).

⁶ Az alkalmazásprogramozási felületek olyan szoftveres közvetítők, amelyek lehetővé teszik két alkalmazás kommunikációját, azaz elősegítik az adatátvitelt.

frissítések vagy a szabványos információs és kommunikációs technológiai (IKT-)berendezések egyszerű beszerzése (az interoperábilis Európáról szóló rendelet (18) preambulumbekzdése).

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet értelmében a „kötelező erejű követelményt” a kötelező jellegen túlmenően **egy uniós vagy közsférabeli szervezetnek kell meghatároznia**, egy vagy több **transzeurópai digitális közszolgáltatást** kell érintenie, és hatással kell lennie a **határokon átnyúló interoperabilitásra**. Ezeket a fogalmakat az alábbiakban részletesebben ismertetjük.

2.1.2. Közsférabeli és uniós szervezetek?

A kötelező erejű követelmény(ek) iránti, felmért igényt közsférabeli vagy uniós szervezetnek kell meghatároznia. Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 2. cikkének (6) bekezdése [a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv](#) 2. cikkének (1) bekezdésével azonos módon, azaz a következőképpen határozza meg a „közsférabeli szervezet” fogalmát:

- az állam, a regionális és helyi önkormányzatok,
- a közjogi intézmények⁷, vagy
- olyan társulások, amelyeket egy vagy több ilyen hatóság, illetve közjogi intézmény hozott létre.

Ez a fogalom meghatározás nemcsak a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelvvel, hanem az eIDAS-rendelettel összefüggésben is használatban van. Következésképpen az e jogalkotási aktusok hatálya alá tartozó közsférabeli szervezetek az interoperábilis Európáról szóló rendelet értelmében is beletartoznak a közsférabeli szervezetek fogalmába.

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 2. cikkének (5) bekezdése a következőképpen határozza meg az „uniós szervezetek” fogalmát: „az EUSZ, az Európai Unió működéséről szóló szerződés vagy az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés által vagy ezek alapján létrehozott uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek”.

2.1.3. Transzeurópai digitális közszolgáltatásokat érint?

A szolgáltatások akkor minősülnek transzeurópai digitális közszolgáltatásnak, ha megfelelnek az interoperábilis Európáról szóló rendelet 2. cikke (2) bekezdésében meghatározott kumulatív követelményeknek. Más szóval a következő szolgáltatások:

„olyan digitális szolgáltatások, amelyeket uniós vagy közsférabeli szervezetek nyújtanak egymásnak vagy természetes vagy jogi személyeknek az Unióban, és amelyek – e szervezetek hálózati és információs rendszerei révén – interakciót igényelnek a tagállami határokon átnyúlóan, az uniós szervezetek között, vagy az uniós és a közsférabeli szervezetek között.”

– Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 2. cikkének (2) bekezdése.

⁷A fogalom meghatározásért lásd a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv 2. cikkének (2) bekezdését: „olyan intézmény, amelyre a következők mindegyike jellemző: a) amely kifejezetten olyan közérdekű célra jött létre, amely nem ipari vagy kereskedelmi jellegű, b) amely jogi személyiséggel rendelkezik, és c) amelyet többségi részben állami, területi vagy települési hatóság, vagy egyéb közjogi intézmény finanszíroz, vagy amelynek irányítása e hatóságok vagy intézmények felügyelete alatt áll, vagy amelynek olyan ügyvezető, döntéshozó vagy felügyelő testülete van, amely tagjainak többségét állami, területi vagy települési hatóság, vagy egyéb közjogi intézmény nevezi ki”.

Csak az ilyen transzeurópai digitális közszolgáltatásokra vonatkozó kötelező erejű követelményeket kell interoperabilitási értékelés keretében megvizsgálni. A kötelező erejű követelménynek tehát **hatással kell lennie arra, hogy miként zajlik** a transzeurópai digitális közszolgáltatások, illetve az azok nyújtásához használt hálózatok és információs rendszerek tervezése, beszerzése, fejlesztése, végrehajtása és biztosítása, ezáltal befolyásolva az említett szolgáltatások bejövő vagy kimenő adatáramlását. Más szóval a követelménynek ki kell hatnia az érintett adatokra, és figyelembe kell vennie, hogy kitől és milyen digitális megoldáson keresztül érkeznek. A beérkező adatáramlások a következőkből állhatnak:

- a digitális közszolgáltatás biztosításához szükséges adatok,
- az adatokat szolgáltató fél,
- és az adatok fogadására szolgáló digitális csatorna.

A kimenő adatáramlások a következőkből állhatnak:

- a digitális közszolgáltatás keretében biztosított adatok,
- az adatokat fogadó fél,
- és az adatokat szolgáltató digitális csatorna.

2.1.3.1. Mit nevezünk digitális közszolgáltatásnak?

A transzeurópai digitális közszolgáltatás fogalmának alaposabb megértéséhez fontos ismerni az alapjául szolgáló koncepciókat. Az interoperabilis Európáról szóló rendelet csak a **digitális közszolgáltatásokra** vonatkozik, de nem határozza meg, hogy mely szolgáltatások minősülnek közszolgáltatásnak. Az 1. cikk (3) bekezdése kifejti, hogy „ez a rendelet a tagállamok azon hatáskörének sérelme nélkül alkalmazandó, hogy meghatározzák, mi minősül közszolgáltatásnak, vagy azon képességük sérelme nélkül, hogy eljárási szabályokat állapítsanak meg az említett szolgáltatásokra vonatkozóan, vagy hogy nyújtsák, irányítsák vagy végrehajtsák az említett szolgáltatásokat”. Ez azt jelenti, hogy nem minden közszolgáltatás fog megegyezni az összes tagállamban.

Említhető azonban néhány közös jellemző: az interoperabilis Európáról szóló rendelet értelmében vett digitális közszolgáltatások **kizárólag uniós vagy tagállamokon belüli közsférabeli szervezetek által nyújtott szolgáltatások**. Egyes magánvállalatok például közterületen üzemeltethetnek parkolót, és működtethetnek egy ilyen szolgáltatást támogató parkolási mobilalkalmazást. Önmagában az a tény, hogy a fizikai tér egy közsférabeli szervezet tulajdonában van, és hogy az említett magánvállalatok e közsférabeli szervezettől bérlik azt, nem jelenti automatikusan azt, hogy a digitális parkolási mobilalkalmazások közsférabeli szervezet által nyújtott digitális közszolgáltatások. Más esetekben a magánszektorbeli szervezetek olyan kiegészítő szerepet tölthetnek be, amely nem befolyásolja a közszolgáltatási jelleget (például egy közszolgáltatás részeként igénybe vehetnek magánszektorbeli szervezetek által nyújtott felhőszolgáltatásokat, de a közsférabeli szervezet vagy az uniós szervezet viseli az általános felelősséget a szolgáltatás biztosításáért).

A transzeurópai digitális közszolgáltatások köre olyan szolgáltatásokra korlátozódik, amelyeket **vagy egy másik közsférabeli szervezetnek vagy uniós szervezetnek, vagy egy uniós természetes vagy jogi személynek nyújtanak**. Ez azt jelenti, hogy azok a követelmények, amelyek olyan szolgáltatásokra vonatkoznak, amelyek kizárólag belső használatra állnak rendelkezésre valamely közsférabeli szervezeten vagy uniós szervezeten belül, nem tartoznak bele a fogalom meghatározásba (például asztal foglalása nyílt irodahelyiségben), ahogyan azok a szolgáltatások sem, amelyek csak egy **EU-n kívüli** országgal vagy EU-n kívüli polgárokkal és vállalkozásokkal folytatott interakciókat foglalnak magukban.

2.1.3.2. Mitől lesz egy digitális közszolgáltatás transzeurópai?

Ha az érintett egy vagy több szolgáltatás kimeríti a digitális közszolgáltatás fogalmát, akkor meg lehet vizsgálni, hogy egyúttal transzeurópai digitális közszolgáltatásnak minősül-e. Ehhez két feltételnek kell teljesülnie: i) a szolgáltatásnak interakciót kell igényelnie a tagállami határokon átnyúlóan, azaz joghatóságokon átívelően az uniós szervezetek között, vagy az uniós és a közsférabeli szervezetek között, ii) ennek a felek hálózati és információs rendszerein keresztül kell zajlania.

A **tagállami határokon átnyúló interakciók** példái lehetnek a felsőfokú oklevelek vagy szakmai képesítések kölcsönös elismeréséhez szükséges interakciók, a járműadatok közúti közlekedésbiztonsági célú cseréje, a társadalombiztosítási és egészségügyi adatokhoz való hozzáférés, valamint az adózással, a vámokkal és általában minden olyan szolgáltatással kapcsolatos információcsere, amely végrehajtja az egyszeri adatszolgáltatás elvét.

Az **uniós szervezetek közötti interakciók** kiterjedhetnek például egy bizottsági szolgálat és egy ügynökség közötti, adott projekt vagy finanszírozási program kezelésére irányuló interakciókra vagy a társjogalkotók közötti interakciókra.

A **tagállamokon belüli közsférabeli szervezetek és az uniós szervezetek közötti interakciókra** sor kerülhet például az egyablakos rendszerek, az értékhatár feletti közbeszerzések vagy különböző jelentéstételi mechanizmusok keretében. Az uniós szervezetek által biztosított, de a tagállamok közötti interakciókat támogató rendszereken keresztül megvalósuló interakciók mindkét kategóriába beletartoznának (például az egyszeri adatszolgáltatás elvén alapuló technikai rendszeren keresztüli interakciók).

A szolgáltatásnak emellett két vagy több közsférabeli szervezet vagy uniós szervezet **hálózati vagy információs rendszerei** közötti interakciót is meg kell követelnie. Ha a digitális közszolgáltatás biztosításához nincs szükség interakcióra más közsférabeli szervezetek vagy uniós szervezetek hálózataival vagy információs rendszereivel, a szolgáltatás nem tekinthető transzeurópai digitális közszolgáltatásnak. Ez a helyzet például akkor, ha a bizonyítékok cseréje hagyományos postai úton történik.

2.1.4. Határokon átnyúló interoperabilitás?

A kötelező erejű követelményeknek a hatókör szempontjából hatással kell lenniük az interoperábilis Európáról szóló rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározott, határokon átnyúló interoperabilitásra. Az a kérdés, hogy e hatás miként nyilvánul meg, magának az értékelésnek a részét képezi, a potenciális hatás kérdése azonban az előzetes értékelés tárgyához tartozik. Ha az értékelendő követelmények a transzeurópai digitális közszolgáltatásokra (és ezzel együtt a különböző tagállamok közsférabeli szervezetei és az uniós szervezetek közötti interakcióra) vonatkoznak, általában a határokon átnyúló interoperabilitást is érintik, mivel meghatározzák a közsférabeli szervezetek és az uniós szervezetek közötti interakció módját.

2.2. Döntési fa

A következő oldalon található döntési fa alapján felmérhető, hogy szükség van-e interoperabilitási értékelésre. Ha a hatóság a döntési fa segítségével „Igen” választ kap, kötelező interoperabilitási értékelést végezni. Ha nem ez a végkövetkeztetés, az interoperabilitási értékelés nem kötelező, de értéket teremthet (lásd az 1. fejezetet).

1. ábra: Döntési fa az interoperabilitási értékeléshez

Releváns koncepciók	Lépés	Kérdés	Ha a válasz „Igen”	Ha a válasz „Nem”
Utánajárás annak, hogy részt vesz-e Ön olyan folyamatban, amely kötelező erejű követelményeket határoz meg, valamint annak megállapítása, hogy felmerül-e olyan kötelező erejű követelmény, amely értékelés elvégzését vonhatja maga után.	1.	Részt vesz Ön olyan folyamatban, amely kötelező erejű követelményeket határoz meg (pl. jogalkotási folyamat, közbeszerzési folyamat)? Más szóval: a kérdéses kötelező erejű követelményekről még nem született döntés , és továbbra is módosítani lehet rajtuk?	Folytassa a 2. lépéssel.	Nincs szükség interoperabilitási értékelésre. <i>Csak abban az esetben kötelező az interoperabilitási értékelés elvégzése, ha a követelmény továbbra is módosítható.</i>
Annak értékelése, hogy a követelmény kötelező erejű-e.	2.	Kötelező erejű-e a kérdéses követelmény (azaz olyasmi, ami korlátozza mások választási lehetőségeit)?	Folytassa a 3. lépéssel.	Nincs szükség interoperabilitási értékelésre. <i>Kizárólag a kötelező erejű követelmények vonják maguk után az interoperabilitási értékelés kötelező elvégzését.</i>
Annak értékelése, hogy a kötelező erejű követelmény digitális közszolgáltatásokra vonatkozik-e.	3.	1. A kötelező erejű követelmény uniós vagy közszférabeli szervezetek által nyújtott digitális közszolgáltatásra vonatkozik?	Folytassa a 4. lépéssel.	Nincs szükség interoperabilitási értékelésre. <i>Csak a közszférabeli szervezetek vagy uniós szervezetek által nyújtott közszolgáltatások tartoznak az interoperabilitás Európáról szóló rendelet hatálya alá.</i>
	4.	2. A digitális közszolgáltatást egy másik közszférabeli szervezet vagy uniós szervezet, vagy egy Unión belüli természetes vagy jogi személy részére nyújtják?	Folytassa az 5. lépéssel.	Nincs szükség interoperabilitási értékelésre. <i>Az interoperábilis Európáról szóló rendelet csak a más közszférabeli szervezetek vagy uniós szervezetek részére nyújtott közszolgáltatásokra vonatkozik.</i>

EURÓPAI BIZOTTSÁG – INTEROPERABILITÁSI ÉRTÉKELÉSEKRE VONATKOZÓ IRÁNYMUTATÁSOK (TERVEZET)

Releváns koncepciók	Lépés	Kérdés	Ha a válasz „Igen”	Ha a válasz „Nem”
A határokon átnyúló adatmegosztás értékelése, valamint annak megállapítása, hogy a digitális közszolgáltatás transzeurópai-e.	5.	Szükségessé teszi-e az érintett digitális közszolgáltatás biztosítása a hálózatokon vagy információs rendszereken keresztüli interakciókat: a) tagállami határokon átnyúlóan, közsférabeli szervezetek között; b) uniós szervezetek között; vagy c) uniós szervezetek és közsférabeli szervezetek között?	Folytassa a 6. lépéssel.	Nincs szükség interoperabilitási értékelésre. <i>Az egyetlen tagállamra korlátozódó szolgáltatások nem minősülnek transzeurópai digitális közszolgáltatásnak. A kötelező erejű követelménynek ki kell terjednie a határokon átnyúló interakcióra ahhoz, hogy az értékelés kötelező legyen – ha a szolgáltatás nem foglal magában hálózatok vagy rendszerek közötti, határokon átnyúló interakciókat, nem minősül transzeurópai digitális közszolgáltatásnak.</i>
Annak megállapítása, hogy szükség van-e értékelésre.	6.	Ez az első alkalom, hogy sor kerül e kötelező erejű követelmény értékelésére?	Interoperabilitási értékelésre van szükség. <i>Jogszabály kötelezi Önt arra, hogy interoperabilitási értékelést végezzen, és közzétegye a jelentést.</i>	Nincs szükség interoperabilitási értékelésre. <i>Ön jogilag nem köteles interoperabilitási értékelést végezni. Az értékelés önkéntes elvégzése azonban így is értéket teremthet.</i>

A döntési fa eredményétől függetlenül a következő három pontot érdemes figyelembe venni:

Nem szükséges megismételni

Csak az a közsférabeli szervezet köteles elvégezni az értékelést, amely döntést tervez hozni egy adott követelménnyel kapcsolatban. Ez igaz a digitális közszolgáltatás életciklusának bármely szakaszában érvényes követelményekre, és különböző jogalanyokat érinthet attól függően, hogy a követelményeket jogi aktusra irányuló javaslat részeként vezetik-e be, vagy később (új követelmények meghatározásával) határolják körül a szolgáltatás végrehajtása vagy kezelése során. Ha egy fájlra megosztott felelősség érvényes, a jogalanyoknak meg kell állapodniuk a szerepkörökről, és együtt kell működniük egymással (lásd még az [5. fejezetet](#)). A kötelezettség nem vonatkozik egyetlen olyan közsférabeli szervezetre sem, amely egyszerően eleget tesz valamely követelménynek, és amelyre nézve kötelező egy másik közsférabeli szervezet döntése (lásd még a döntési fa 1. és 2. kérdését). Ha a döntést közösen hozzák meg (például egy határokon átnyúló projekttel összefüggésben), az értékelés közösen is elvégezhető.

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 3. cikkében szereplő mentesség tovább pontosítja azt a szabályt, amely szerint nincs szükség ismételt értékelésekre: egy korábban értékelt kötelező erejű követelmény esetében nincs szükség a kötelező interoperabilitási értékelés megismétlésére. Bár nincs szükség az értékelések megismétlésére, a különböző változatok természetesen kapcsolódhatnak egymáshoz.

Kapcsolódó értékelések

Konkrétabban: az értékelések egymásra épülhetnek, amikor egy közsférabeli szervezet (például egy uniós szervezet) olyan általános kötelező erejű követelményeket határoz meg, amelyeket ezt követően a végrehajtó szervezetek részletesebben is körülhatárolnak. Ez történhet például egy európai uniós irányelv nemzeti jogba való átültetése során, vagy amikor egy jogi szövegben elfogadott, korábban értékelt kötelező erejű követelményt tovább finomítanak az annak végrehajtására irányuló közbeszerzési eljárás során. Ha ez új, kötelező erejű követelményekről szóló döntésen keresztül történik, ebben a későbbi szakaszban is beemelhetők a folyamatba a határokon átnyúló interoperabilitást akadályozó tényezők, ezért értékelni kell az újonnan bevezetett követelményeket. Ezek az értékelések azonban hivatkozhatnak a korábbi értékelésekre, és építhetnek azok megállapításaira.

Ugyanezt a szabályt követve a végrehajtási szakaszban nincs szükség értékelésre abban az esetben, ha egy kötelező erejű követelményt uniós szervezetek által biztosított megoldásokkal kell végrehajtani. Ebben az esetben feltételezhető, hogy valamennyi, uniós szervezetek által biztosított megoldás alapértelmezés szerint interoperábilis, mivel azokat Unió-szerte sokféle viszonyrendszeren belül rendelkezésre bocsátják. Ebben az esetben is elvégezhető azonban önkéntes interoperabilitási értékelés annak ellenőrzéséhez, hogy ezek a megoldások az adott összefüggésben foglalkoznak-e a határokon átnyúló interoperabilitás valamennyi lehetséges kérdésével.

Nincsenek visszamenőleges hatályú értékelések

Az interoperabilitási értékelések elvégzésére vonatkozó jogi kötelezettség 2025. január 12-én lép hatályba. Már számos, a transzeurópai digitális közszolgáltatások határokon átnyúló interoperabilitását érintő kötelező erejű követelményről döntés született, de azokat még nem ültették át vagy hajtották végre. A visszamenőleges értékelés elvégzése nem kötelező, de határozottan ajánlott fontos ügyekben, mivel – amint azt fentebb kifejtettük – segítheti az átültetést vagy a végrehajtást.

2.3. Példák

1. eset: Nemzeti megoldás kiigazítása a más tagállamokkal folytatott adatcsere lehetővé tételéhez

Az egyik tagállami nagyvárosnak tovább kell fejlesztenie technikai rendszerét, hogy támogassa a más tagállamok hatóságaival folytatott adatcserére vonatkozó, új uniós rendeletből eredő bővített követelményeket.

A Bizottság illetékes főigazgatósága azonban részletes interoperabilitási értékelést végzett a javaslat benyújtásával kapcsolatban, amely ismerteti a tagállamok szempontjából várható következményeket. Nincs szükség új interoperabilitási értékelésre, ha a tervezett változtatás közvetlenül az új rendeletnek való megfelelés szükségességéből ered. Más szóval ebben az esetben nem kötelező új értékelést végezni, mivel nem a város **hozza** a döntést, hanem csupán egy kötelező erejű követelményekre vonatkozó döntést **hajt végre** (lásd a döntési fa 1. kérdését).

Kötelező lenne azonban új értékelést végezni, ha a város úgy döntene, hogy olyan további követelményeket vezet be, amelyek nem az új rendelet szerinti kötelezettségből erednek, de ugyanazon összefüggésen (határokon átnyúló adatcsere) belül merülnének fel, vagy hatással lehetnének a helyzetre (például adatformátum- vagy tulajdonjog-változás).

2. eset: Informatikai támogatásra van szükség az új uniós jogszabályokhoz

Egy tagállami kormányhatóságának tovább kell fejlesztenie az általa használt jelentéskészítési megoldást annak érdekében, hogy a megoldás támogassa a közelmúltban elfogadott rendeletből eredő új, kötelező erejű követelményeket. A rendelet arra kötelezi az X termék belföldi piacán tevékenykedő szereplőket, hogy rendszeresen nyújtsanak be digitális jelentéseket a termékük értékesítéséről.

Nincs szükség értékelésre, mivel nem a hatóság hozza meg a döntést, hanem csak a kötelező erejű követelményekre vonatkozó döntést hajtja végre (lásd az 1. kérdést).

Más lenne azonban a helyzet, ha a rendelet csupán általános követelményt állapítana meg, és a hatóság további, még nem értékelt, új, kötelező erejű követelmények végrehajtásáról kíván dönten. Előfordulhat például, hogy a hatóságnak kell döntenie az értékesítésre vonatkozó digitális jelentések megosztását szabályozó követelményekről, és ezt követően értékelnie kell e követelmény határokon átnyúló adatmegosztásra gyakorolt hatását.

A hatóság ez esetben is arra a megállapításra juthat, hogy nem köteles interoperabilitási értékelést végezni. Az új követelmény nem digitális közszolgáltatást (és azon belül az ilyen szolgáltatás keretében másokkal folytatott interakciókat) érint, hanem csupán azt módosítja, hány vállalathoz kapcsolódóan kell jelentéseket benyújtani (3. kérdés). Ebben az esetben azonban az önkéntes értékelés elvégzése is értékes lehet.

3. eset: Technikai rendszerek karbantartását és továbbfejlesztését magában foglaló keretszerződésre irányuló pályázat

Az egyik tagállam kormányhivatala hamarosan keretszerződést pályáztat meg az informatikai rendszereinek karbantartása és továbbfejlesztése céljából. A hatóság kötelező erejű követelményről dönt, nem csak döntést hajt végre (1. kérdés).

A kötelező erejű követelmények ajánlati felhívásokra is kiterjedhetnek. A professzionális rendszerek üzemeltetésére, karbantartására és továbbfejlesztésére vonatkozó keretszerződések megpályáztatása

azonban önmagában nem tartalmaz kötelező erejű követelményeket a digitális közszolgáltatásokra vonatkozóan, hanem inkább „evolutív karbantartást” foglal magában (2. kérdés). Ezért nincs szükség interoperabilitási értékelésre.

Általában akkor van szükség értékelésre, ha a szerződés keretében konkrét rendszerfejlesztésre van szükség (például új nemzeti vagy szervezetspecifikus követelmény kerül bevezetésre az új jogszabályok támogatása érdekében – ez következményekkel járhat a transzeurópai digitális közszolgáltatások határokon átnyúló interoperabilitására nézve, esetlegesen azért, mert megváltoztatja a rendszer üzleti logikáját [vagy annak egyes aspektusait]).

4. eset: Megoldás beszerzése egy olyan szolgáltatáshoz, amelyet határokon átnyúló módon vesznek igénybe a felhasználók

Az egyik tagállam határ menti régiójában található település fontolóra veszi egy olyan önkiszolgáló digitális megoldás beszerzését, amely lehetővé teszi a település kijelölt területein történő parkolás díjának kifizetését. A település a közbeszerzési döntéssel kapcsolatban új, kötelező erejű követelményeket határoz meg a szolgáltatás biztosítására szolgáló információs rendszerre vonatkozóan.

A követelmények azonban nem érintik a határokon átnyúló interoperabilitást (3. kérdés), mivel a megoldás célja, hogy a fizetésre azt az adott felet kérjék fel, aki a parkolás díját közvetlenül kívánja megfizetni. Az ügylet során nincs szükség adatcserére a tagállamok hatóságai között vagy az uniós intézményekkel.

Ennélfogva a település nem köteles interoperabilitási értékelést végezni a javasolt megoldás beszerzése előtt, mivel a szolgáltatásnyújtás nem teszi szükségessé a hálózati vagy információs szolgáltatások határokon átnyúló interakcióját.

5. eset: Új, nemzeti digitális támogatást igénylő uniós szabályok előirányzása

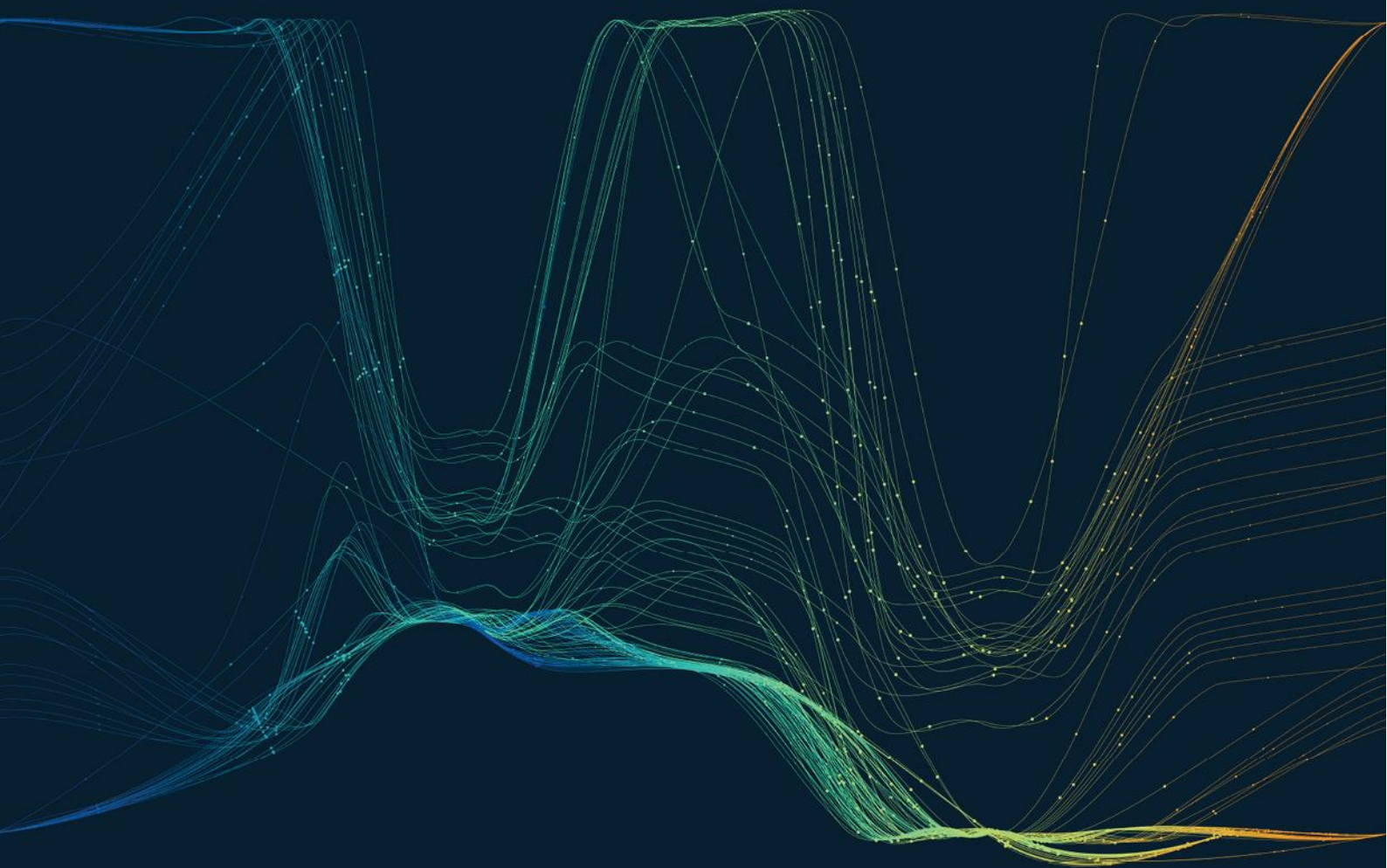
A Bizottság egyik főigazgatósága jogalkotási aktusra irányuló tervezetet dolgozott ki a mezőgazdasági ágazat további szabályozásához a szén-dioxid-kibocsátási jelentések új területmeghatározásainak és adattípusainak bevezetésével. Több tagállam már két évvel ezelőtt nemzeti megoldásokat vezetett be a jelentéstétel céljából. Elfogadás esetén a jogalkotási aktus arra kötelezné az érintett tagállamokat, hogy fejlesszék tovább meglévő jogi kereteiket és információs rendszereiket annak érdekében, hogy támogatni tudják a jogalkotási aktusban ismertetett új területmeghatározásokat és adattípusokat.

A főigazgatóságnak interoperabilitási értékelést kell végeznie a javaslat kapcsán, mivel az még vita tárgyát képezi (1. kérdés), és transzeurópai digitális közszolgáltatást (azaz közzférabeli szervezetek közötti adatáramlást) (2. és 3. kérdés) érint. Ennek az interoperabilitási értékelésnek figyelembe kell vennie a meglévő megoldásokat és azok (új) felhasználásának módját, ezáltal pedig el kell kerülnie az erőfeszítések és az erőforrások megkettőzését.

E konkrét példákon kívül a következő esetek is szemléltethetik, hogy mikor teremthet értéket az értékelés még akkor is, ha nem kötelező:

- új feladatok meghatározása a hatóságok számára,
- információközlésben bekövetkezett változások,
- a tájékoztatáshoz való jogot érintő változások,
- a közszolgáltatás biztosításának új módja.

3 Hogyan kell elvégezni az interoperabilitási értékelést?

Miután a 2. fejezetben szereplő döntési fa segítségével megállapította, hogy szükség van-e interoperabilitási értékelésre, ez a fejezet iránymutatásul szolgál az értékelés elvégzéséhez.

E fejezet célja, hogy egyértelmű, lépésekre bontott útmutatást nyújtson azzal kapcsolatban, hogy hogyan kell elvégezni az interoperabilitási értékelést az interoperábilis Európáról szóló rendelettel összhangban. A fejezet végére a következő ismeretekkel fog gazdagodni:

- az interoperabilitási értékelés legfontosabb lépései,
- hogyan lehet kötelező erejű követelményeket azonosítani és dokumentálni,
- a határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatások észlelésének módja,
- az érdekelt felek azonosítása és a velük folytatott konzultáció,
- hogyan lehet azonosítani az alkalmazható Interoperábilis Európa megoldásokat.

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet egyértelműen kimondja, hogy az interoperabilitási értékelések elvégzésére vonatkozó megközelítésnek **arányosnak** kell lennie, és az értékelés szintjéhez és hatóköréhez kell **igazodnia**. Ez azt jelenti, hogy a különböző módszerek és eszközök különböző összefüggéseken belül eltérő értéket teremtenek (lásd e fejezet 3.4. alszakaszát). Ennek a fejezetnek nem az a célja, hogy mindenki számára egységes megközelítést biztosítson, hanem az, hogy bemutassa a különböző lehetőségeket. E lehetőségek a közsférabeli szervezetek általános, interoperabilitáshoz fűződő irányítási intézkedéseiből adódó körülményektől függően eltérőek. Az ilyen jellegű irányítás magában foglalhatja például nemzeti vagy szervezeti értékelések vagy informatikai/interoperabilitási keretek meglétét (lásd az [5. fejezetet](#)). Ha egy adott szervezetnél nem érhető el konkrét iránymutatás az interoperabilitási értékelésekkel kapcsolatos megközelítésre vonatkozóan, az értékelést lebonyolító személynek azt a megközelítést kell választania, amely a legnagyobb értéket teremti a lehető legkisebb teher mellett.

Az ebben a fejezetben felvázolt folyamat az interoperabilitási értékelések átfogó, **„bevált gyakorlaton” alapuló megközelítése**, de tisztában vagyunk azzal, hogy a szervezetek mérete, struktúrája, érettségi szintje és erőforrásai eltérők. Ezt a folyamatot úgy lehet és kell kialakítani, hogy igazodjon az Ön sajátos szervezeti környezetéhez és annak korlátaival.

A legfontosabb, hogy betartsa az alapelveket⁸, ugyanakkor úgy alakítsa a folyamatot, hogy az az Ön sajátos körülményei között kezelhető és észszerű legyen. Miközben elvégzi az iránymutatásokban szereplő folyamatot, mérlegelje, hogy az egyes lépéseket hogyan lehet úgy igazítani, hogy azok összhangban legyenek az Ön szervezetének lehetőségeivel és követelményeivel – biztosítva, hogy az értékelés továbbra is értékes és megvalósítható legyen a kiindulási ponttól vagy a rendelkezésre álló erőforrásoktól függetlenül.

Az első lépés az interoperabilitási értékelés elvégzésére vonatkozó általános ajánlások áttekintése, majd a folyamat egyes lépéseinek részletesebb tanulmányozása.

⁸ Az értékelések célja az volt, hogy lehetővé tegyék a határokon átnyúló interoperabilitást, ugyanakkor biztosítsák valamennyi érdekelt fél bevonását, és ezáltal fenntartható, időtálló digitális szakpolitikákat hozzanak létre. E célkitűzések eléréséhez fel kell mérni a tervezett követelmények hatásának nagyságrendjét, és intézkedéseket kell javasolni az előnyök kiaknázására és a lehetséges költségek kezelésére ((17) preambulumbekzdés), valamint arányos és differenciált megközelítést kell választani az értékelések szintjének és hatókörének megfelelően ((19) preambulumbekzdés).

3.1. Általános ajánlások

Általános ajánlások a helyes megközelítés azonosításához:

Időszerű kezdés. Akkor a legeredményesebb a folyamat, ha az értékeléseket az új, kötelező erejű követelmények kidolgozásának már egészen korai szakaszában (például a szakpolitikai tervezés, a jogalkotási javaslatok vagy az új informatikai megoldások tervezésének részeként), de legkésőbb a kötelező erejű döntések meghozatala előtt elvégzik.

A célnak való megfelelés. Minél pontosabb és egyedibb a követelményeket tartalmazó döntés (például egyetlen, helyi önkormányzat által végrehajtott projekt), annál gyakorlatiasabb, és ezáltal szűkebb lehet az értékelés fókusza. Próbálja meg egyértelműen meghatározni a saját hatókörét és célkitűzéseit, és ezekhez igazítani az értékelést.

A meglévő keretekre építés. Az értékelést össze kell hangolni a meglévő szervezeti és igazgatási keretekkel, ezáltal biztosítva, hogy azok kiegészítsék az adminisztratív munkafolyamatot. Adott esetben a digitális szakpolitikákra vonatkozó jogi kereteket is figyelembe kell venni. Ha az értékelés előzetes (uniós vagy nemzeti) értékeléshez kapcsolódik, ezt az előzetes értékelést újra fel kell használni, és arra kell építeni.

Egyeztetés az érdekelt felekkel. Az interoperabilitási értékelés elvégzése során egyeztetni kell azokkal a szolgáltatást igénybe vevő személyekkel, akiket közvetlenül értenek a követelmények (beleértve a polgárokat vagy képviselőiket is). Érdemes konzultálni a végrehajtókkal és a szolgáltatásnyújtásban részt vevő egyéb szereplőkkel is. Fontos szem előtt tartani, hogy ezek az értékelések olyan egyéneket is érinthetnek, akik nem rendelkeznek információkezelési vagy informatikai háttérrel.

3.2. Felkészülés

Ez a szakasz lefekteti a folyamat alapjait, valamint segít azonosítani a hatókört, összeállítani a megfelelő csoportot, és egyértelmű cselekvési tervet kidolgozni. Ha elegendő időt szán a kezdeti szakaszra, egyszerűsítheti az értékelés következő szakaszait, elkerülheti az esetleges buktatókat, és gondoskodhat arról, hogy a végeredmény releváns és végrehajtható legyen.

3.2.1. Azoknak a folyamatoknak a meghatározása, amelyek interoperabilitási értékelést vonnának maguk után

Ahelyett, hogy eseti alapon vizsgálná meg, hogy szükség van-e interoperabilitási értékelésre, próbálja meg azonosítani azokat a folyamatokat, amelyek általában értékelést igényelnek. Ilyenek például a

végrehajtási folyamatok, a jogalkotási ciklus vagy a közbeszerzési eljárások. A folyamatok áttekintésekor próbálja meg addig szűkíteni őket, amíg el nem jut a lehetséges belépési/beavatkozási ponthoz. Ha például az Ön jogalkotási ciklusa magában foglalja a hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozó kötelezettséget, mérlegelje, hogy az interoperabilitási vizsgálat bevonható-e ebbe a folyamatba, és ha igen, melyik lépésnél.

3.2.1. Az interoperabilitási értékelés szükségességének azonosítása

Az e lépésre vonatkozó döntéshozatali eljárást a [2. fejezet](#) ismerteti részletesen. Az említett fejezetben szereplő döntési fa strukturált megközelítést határoz meg annak felméréséhez, hogy az Ön konkrét esetében szükség van-e interoperabilitási értékelésre. Az ebben a fejezetben vázolt további lépéseket csak akkor kell megtennie, ha a 2. fejezetben elvégzendő előzetes értékelés azt jelzi, hogy értékelésre van szükség. Ugyanakkor abban az esetben is végezhet önkéntes értékelést, ha jogilag nem köteles ezt megtenni.

3.2.2. Az értékelés hatókörének és célkitűzéseinek meghatározása

Az interoperabilitási értékelés hatókörének és célkitűzéseinek meghatározása alakítja a folyamat többi részét. A hatókör körülhatárolja az értékelés tárgyát képező területeket (ideértve azt is, hogy mely adatcseréket, rendszereket, folyamatokat vagy szolgáltatásokat kell megvizsgálni, és milyen mélységben). A célkitűzések egyértelművé teszik, hogy mit kíván elérni az értékeléssel (például konkrét interoperabilitási hiányosságokat szeretne azonosítani, vagy fel szeretné mérni, hogy megfelel-e a szervezete bizonyos előírásoknak).

Fontos észben tartani, hogy a hatókört és a célkitűzéseket az Ön projektjének és szervezetének saját körülményeihez kell igazítani. Vegye figyelembe az értékelt projekt jellegét és összetettségét, valamint a szervezeti felépítést és a rendelkezésre álló erőforrásokat. Egy nagyszabású, határokon átnyúló kezdeményezés átfogó értékelést tehet szükségessé. Egy kisebb, helyi vonatkozású projekt esetében előnyös lehet a célzottabb megközelítés.

A hatókör és a célkitűzések meghatározásakor mérlegelje, hogy szervezete mennyire képes elvégezni az értékelést. A kapacitásfelmérés nemcsak a pénzügyi forrásokat foglalja magában, hanem az időt, a szakértelmet és a szükséges információkhoz való hozzáférést is. A cél az, hogy egyensúlyt teremtsen az alaposág és a gyakorlatiasság között, biztosítva, hogy az értékelés jelentőségteljes és kezelhető legyen a saját szervezetének korlátain belül. Bár az értékelésnek minden esetben egy transzeurópai digitális közszolgáltatásra kell vonatkoznia, a leírtak alapján fontos tisztában lenni azzal, hogy a hatókör és a célkitűzések nemcsak az egyes tagállamokon és az uniós szervezeteken átívelően, hanem az Ön tagállamán és szervezetén belül is jelentősen eltérhetnek.

3.2.3. Multidiszciplináris értékelő csoport felállítása

A megfelelő csoport összeállítása elengedhetetlen az interoperabilitási értékelés eredményes elvégzéséhez. Az ideális forгатókönyv sokféle szakértői csoportot foglalna magában, de tisztában vagyunk azzal, hogy a szervezetek számára korlátozottan érhetők el a megkívánt készségek és erőforrások. A lényeg az, hogy a saját szervezeti korlátain belül a lehető legeredményesebben ötvözze egymással a kompetenciákat.

Ideális esetben az értékelő csoport többféle készséggel és nézőponttal rendelkezik. Érdemes lehet fontolóra venni az alábbi területeken szakértelemmel rendelkező csoporttagok bevonását:

- az adatcsere jogi és szabályozási aspektusai (interoperabilitás),
- üzleti folyamatok elemzése,
- adatkezelés, beleértve a szemantikai szakértelmet és az irányítást,
- informatikai architektúra és rendszer-integráció,
- az értékelendő kötelező erejű követelményekkel és az érintett szolgáltatásokkal kapcsolatos konkrét szakterületi ismeretek.

Fontos észben tartani, hogy egy személy több szakterületen is mélyreható ismeretekkel rendelkezhet. Ha az erőforrások korlátozottak, a legkritikusabb készségeket kell előnyben részesíteni az adott értékelési összefüggésrendszeren belül. Azt is fontolóra veheti, hogy ideiglenesen külső szakértőket vagy tanácsadókat vonjon be, hogy pótolja a csoportja szakértelmében mutatkozó alapvető hiányosságokat.

A csoport létszámának arányosnak kell lennie az értékelés hatókörével. Korlátozott hatókörű értékelések elvégzéséhez kisebb, célirányos tevékenységet végző csoport is elegendő lehet. Egy nagyobb és összetettebb projekthez kiterjedtebb csoportra lehet szükség.

3.2.4. A releváns érdekelt felek azonosítása

Kezdje el azonosítani azokat az érdekelt feleket, akik számára a kötelező erejű követelmények relevánsak lehetnek. Gondolja például végig, hogy kit érinthetnek a követelmények a következők szempontjából:

- Végrehajtás – például kik vesznek részt a folyamat különböző részeiben?
- Szolgáltatásnyújtás – például mely szervezeteknek kell feltétlenül részt venniük a sikeres megvalósításban?
- Maga a megvalósítás – például kinek kell interakciókat folytatnia kivel?
- Vagy az irányítás – például ki vesz részt a következtetésesség biztosításában?

Ezek lehetnek köz- vagy magánszférabeli érdekelt felek (vállalkozások), polgárok vagy uniós szervezetek. Az említett érdekelt felekkel egy későbbi szakaszban kell egyeztetni. Ha már egészen korán sikerül azonosítani az érdekelt feleket, az érdekeltnek eleve hozzájárulhatnak a következő lépés megvalósításához (azaz a kötelező erejű követelmények meghatározásához). Nem szükséges minden egyes érdekelt felet azonosítani. Elegendő körülhatárolni a releváns kategóriákat (például az összes polgárt vagy csak egy adott csoportot, az összes vállalkozást vagy csak bizonyos ágazatokat).

3.3. Kezdeti elemzés

A következő szakasz a meglévő dokumentumok, szakpolitikák és szolgáltatások vizsgálatát foglalja magában annak érdekében, hogy sikerüljön azonosítani és felmérni azokat a kulcsfontosságú elemeket, amelyek alakítani fogják az Ön által végzett értékelést.

Ennek a szakasznak három célja van:

1. az interoperabilitást érintő követelményeket ismertető releváns dokumentumok és szakpolitikák összegyűjtése és áttekintése;

2. az értékelés középpontjában álló kötelező erejű követelmények azonosítása és egyértelmű dokumentálása;
3. a kérdéses követelmények által érintett transzeurópai digitális közszolgáltatások feltérképezése.

Miközben végighalad a következő három alszakaszon, fontos észben tartani, hogy elemzése mélységének és kiterjedésének arányosnak kell lennie az értékelés felkészülési szakaszban meghatározott hatókörével. A cél az, hogy olyan hasznos ismereteket halmozzon fel, amelyek alapul szolgálnak majd az értékelési folyamat többi részéhez.

3.3.1. A követelményeket ismertető dokumentumok és szakpolitikák felülvizsgálata

E szakasz elsődleges célja, hogy Ön összegyűjtse és elemezze mindazokat a dokumentumokat, amelyek relevánsak az új vagy módosított követelmények megértése szempontjából (függetlenül attól, hogy azok kifejezetten meg vannak-e említve, vagy csak hallgatóságosak). Ez a felülvizsgálat képezi az alapját annak, hogy a következő lépésben meg lehessen határozni azokat a kötelező erejű követelményeket, amelyek központi szerepet játszanak az Ön értékelésében.

Fontos megjegyezni, hogy a rendelkezésre álló dokumentumok jellege és terjedelme jelentősen eltérhet az értékelt projekt vagy kezdeményezés aktuális szakaszától függően (vagyis attól függően, hogy az a jogalkotási előkészítési szakaszban, a koncepciókialakítás és a tervezés szakaszában vagy egy későbbi fázisban jár-e).

A digitális közszolgáltatás kialakításához vezető folyamat aktuális szakaszától függően az alábbiak lehetnek a potenciális lépések.

1. Azonosítsa és gyűjtse össze az összes releváns dokumentumot. Ezek nemcsak a követelményt megállapító jogi aktusokat foglalhatják magukban, hanem olyan másodlagos forrásokat is, mint a műszaki dokumentációk vagy a követelményeket tartalmazó dokumentummal kapcsolatos kommunikáció. Eleinte széles merítést kell alkalmazni annak érdekében, hogy semmilyen fontos információ ne kerülje el a figyelmét. Nem elegendő önmagában a követelményeket ismertető, kötelező erejű dokumentumot vizsgálni, hanem figyelembe kell venni azt az összefüggésrendszert is, amelyben azokat meghatározzák vagy végrehajtják. Ez kiterjedhet olyan egyéb, adatcserére vonatkozó meglévő kötelezettségekre is, amelyek jelenleg nincsenek szabályozva.
2. Sorolja kategóriákba a dokumentumokat a típusuk, illetve az alapján, hogy mennyire relevánsak az interoperabilitás szempontjából.
3. Végezzen kezdeti áttekintést, hogy felmérje az egyes dokumentumok hatókörét és tartalmát.
4. Készítsen összefoglalót vagy indexet a kulcsfontosságú dokumentumokról, illetve arról, hogy azok mennyire relevánsak az interoperabilitási követelmények szempontjából.
5. Azonosítsa az esetlegesen orvosolandó dokumentációs hiányosságokat.

Egyéb szempontok:

- A belső és külső dokumentációs forrásokat egyaránt vegye figyelembe.
- Tartsa szem előtt a verziókövetést, és ügyeljen arra, hogy a legnaprakészebb információkat vegye alapul.
- Keressen olyan szabványokra vagy egyéb külső követelményekre vonatkozó említéseket, amelyek hatással lehetnek az interoperabilitásra.
- Tartsa szem előtt a dokumentációban észlelt következtetlenségeket vagy kétértelmű részleteket további vizsgálat céljából.

Fontos tudni, hogy ebben a szakaszban a cél nem a követelmények alapos elemzése, hanem a dokumentációs környezet észszerű áttekintése. Ez képezi majd a részletesebb elemzés alapját a következő lépésekben.

3.3.2. A releváns kötelező erejű követelmények azonosítása

E lépés célja, hogy **azonosítsa és dokumentálja az értékelni kívánt kötelező erejű követelményeket** (további információkért lásd a [2. fejezetet](#) a „kötelező erejű követelmény” fogalom meghatározásával kapcsolatban). Fontos tudni, hogy egyetlen interoperabilitási értékelés elvégzésével egyszerre több kötelező érvényű követelmény is teljesíthető (általában akkor, ha mindegyiket ugyanazon döntéshozatali eljárás keretében határozzák meg).

A követelményeket dokumentálnia kell, mivel ez hasznos lesz a követelmények hatásairól szóló eszmecsere során – ez ugyanis az interoperabilitási értékelés célja. Érdemes szem előtt tartani, hogy a feladat elvégzése nem mindig magától értetődő. Előfordulhat, hogy egyes követelmények nem rögtön egyértelműek és konkrétak, hanem csak alapos és szakértői elemzést követően határozhatók meg.

Vizsgálja meg a már azonosított dokumentumokat, és kivonatolja azokat a kötelező erejű követelményeket, amelyek:

- digitális közszolgáltatásra vonatkoznak:
 - o digitális dimenzióval rendelkeznek, azaz háttérfolyamataik digitalizáltak vagy automatizáltak, adatokkal foglalkoznak, digitális megoldások létrehozását vagy használatát foglalják magukban, digitális csatornát kínálnak a szolgáltatásnyújtáshoz, vagy hálózati és információs rendszereken keresztül biztosítják őket,
 - o közsférabeli szervezetek közötti interakciókat foglalnak magukban, azaz a szolgáltatásokat uniós vagy közsférabeli szervezetek biztosítják egymás, illetve EU-n belüli természetes vagy jogi személyek számára,
- transzeurópai dimenzióval rendelkeznek:
 - o tagállami határokon átnyúló, uniós szervezetek közötti, illetve uniós szervezetek és a közsférabeli szervezetek közötti interakciót tesznek szükségessé.

Végezzen alapos mérlegelést: ha az értékelési folyamat során elsiklanak egy kötelező erejű követelmény felett, az később esetenként határokon átnyúló interoperabilitási problémákat okoz a végrehajtók számára⁹.

⁹ Korábban például figyelmen kívül hagyott interoperabilitási követelményekből adódóan volt szükség az e-számlázás szakpolitikai megközelítésének újragondolására: [Jelentés a 2014/55/EU irányelv belső piacra gyakorolt hatásáról és az elektronikus számlázás elterjedéséről a közbeszerzésben – Európai Bizottság \(europa.eu\)](#).

Miután meghatározta a követelményeket, kiválaszthatja a legideálisabb módszert az azonosított követelmények dokumentálására¹⁰. Általában érdemes kerülni a passzív megfogalmazások használatát a követelmények dokumentálása során, mivel emiatt gyakran előfordulhat, hogy a szereplők (azaz az érintettek) nem azonosíthatók egyértelműen. Győződjön meg arról, hogy a kivonat tartalmazza azokat az információkat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy egy követelményt kötelező erejű követelménynek minősítsenek. Ezért azért fontos, mert előfordulhat, hogy az Ön értékelése a kötelező erejű dokumentum kontextusából (nem pedig magából a dokumentumból) származó információkat tartalmazott.

Attól függően, hogy a projekt mely szakaszában határozzák meg a követelményeket, értékesek lehetnek a követelmények azonosítására és dokumentálására szolgáló különböző módszerek (például a felhasználói történetek vagy felhasználási esetek vizsgálata a jogalkotási ciklus elején). Ezért az azonosított követelmények dokumentálása során vegye figyelembe az interoperabilitási értékelés várható célközönségét. Bár az értékelést közzé kell tenni egy hivatalos honlapon, azaz nyilvánosan hozzáférhetőnek kell lennie, nagy valószínűséggel a digitális közszolgáltatás életciklusán belüli további folyamatokhoz is hozzá fog járulni. Ezért gondolja végig, hogy az értékelési jelentést az eredeti formájában osztják-e másokkal, vagy másik dokumentumot készítenek – például az érdekelt felekkel folytatott konzultációkhoz, a közbeszerzéshez vagy a végrehajtáshoz. Ha igen, igazítsa ehhez a módszereket. A dokumentációs folyamat azon is múlik, hogy milyen típusú kötelező erejű követelményekről van szó (például üzleti, funkcionális és nem funkcionális követelmények, illetve technikai követelmények).

Amint azt fentebb említettük, a követelmények általában egy olyan, tágabb folyamat részét képezik, amelynek csak bizonyos részeit szabályozzák. Ezért érdemes áttekinteni a tágabb folyamatot, és a dokumentációt annak sajátosságaihoz igazítani. Ehhez a következőket teheti:

1. folyamatábraként jelenítheti meg a követelményeket;
2. újrafelhasználható formában sorolhatja fel a követelményeket (például ajánlati felhívás esetében)¹¹.

3.3.3. Az érintett transzeurópai digitális közszolgáltatások feltérképezése

Amikor felméri, hogy az azonosított kötelező erejű követelmények hol és hogyan érintik a transzeurópai digitális közszolgáltatást, célszerű magának a szolgáltatásnak a vizuális megjelenítésére összpontosítani, beleértve annak transzeurópai dimenzióját is (pl. a tagállami határokon átnyúló, az uniós szervezetek közötti, illetve az uniós és a közszférabeli szervezetek közötti, hálózati és információs rendszerek révén létrejövő kapcsolatot). A cél a közszolgáltatás eredményes biztosításához szükséges, határokon átnyúló adatcserék és interakciók azonosítása és megjelenítése. Ily módon kikövezheti az utat a követelmények határokon átnyúló interoperabilitásra – azaz a korábban azonosított adatcserékre és interakciókra – gyakorolt hatásainak értékelése felé.

¹⁰ A nyílt hozzáférésű adatok európai uniós portálja részletes [adatmegjelenítési útmutatót](#) kínál, amely különféle vizuális megjelenítési technikákat foglal magában az ábráktól a grafikonokon át egészen a történetmesélésig.

¹¹ Azokban az esetekben, amikor az interoperabilitási értékelés IKT-rendszerek beszerzéséhez kapcsolódik, a közbeszerzési fájlok műszaki előírásainak meg kell felelniük azoknak az [IKT-re vonatkozó műszaki előírásokban meghatározott követelményeknek, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy közbeszerzés keretében lehessen hivatkozni rájuk](#). Ezek ugyanis interoperabilitási megoldásnak tekinthetők.

E feladat megközelítésének számos módja van, de a következő szakasz felvázolja mind a szolgáltatás, mind a határokon átnyúló interakciók megértésének egyik lehetséges módját. Utóbbiak ezt követően interoperabilitással kapcsolatos szempontokat vonhatnak maguk után:

Először is jelenítse meg vizuálisan magát a szolgáltatást a következők figyelembevételével:

- Mi a kapcsolódó döntés általános célja? (releváns összefüggésrendszer és orientációs pont)
- Kik a résztvevők? (olyan szereplők, mint a vállalkozások, a polgárok stb.)
- Mi történik? (Adatellenőrzés? Bizonyítékok kiállítása?)
- Mikor történik? (Időtől függ? Folyamattól függ?)
- Hol történik? (A háttériródában? Adatbázisokban? Konkrét [fizikai] helyen?)
- Miért történik? (Jogalap, esetlegesen beleértve a szubszidiaritás elvét is)

A vizuális megjelenítésnek többféle módja is lehet (például felhasználói útvonal, döntési fa vagy folyamatábra). A követelményeket a szolgáltatási architektúra megjelenítését segítő eszközök (például [az európai interoperabilitási referenciaszerkezet \[EIRA\]](#)) segítségével is feltérképezheti.

A digitális közszolgáltatás transzeurópai dimenziója (például a közszférabeli szervezetek közötti, a kérdéses szolgáltatás biztosításához szükséges, határokon átnyúló kapcsolat) tekintetében mérlegelje a következőket annak érdekében, hogy leképezze az azonosított követelményeket a szolgáltatásra:

1. A szükséges adatcserék azonosítása:

- Próbálja meg (a szolgáltatás leírása és a kötelező erejű követelmények alapján) feltérképezni azokat a konkrét eseteket, amikor adatokat kell cserélni vagy megosztani más tagállamok vagy uniós szervezetek szolgáltatásaival.
- Határozza meg azokat az információs igényeket, amelyeket az adatcsere kielégítene az egyes esetekben (például természetes személyek azonosítása, termékbiztonsági információk vagy szervezetek adminisztratív adatai).

2. Az együttműködő szolgáltatások azonosítása:

- Minden egyes adatcsere esetében határozza meg azokat a más tagállamokban vagy uniós szervezeteknél működő, releváns közszolgáltatásokat, amelyekkel a szolgáltatásnak interakcióba kell lépnie.
- Azonosítsa az e partnerszolgáltatásokért felelős hatóságokat vagy intézményeket.

3. Az interakciók jellemzése:

- Ismertesse az egyes interakciók jellegét (például adatlekérdezés, adatbeküldés és -ellenőrzés).
- Azonosítsa az interakció részét képező adattípusokat, és vegye fontolóra adatcsoportok meghatározását a meglévő adatok további felhasználását lehetővé tevő, kellő részletesség megteremtéséhez.
- Határozza meg az adatáramlás irányát (egyirányú vagy kétirányú).
- Azonosítsa az ilyen interakciókra vonatkozó konkrét követelményeket (például valós idejű vagy csoportos adatfeltöltés; gyakoriság).

Ezt követően a kapcsolatokat is feltérképezheti.

4. Az interakciók vizuális megjelenítése:

Az ilyen vizuális megjelenítések – például egy szerkezeti diagram – szintén jelentős értéket teremtenek a további értékelési folyamat szempontjából. Az első lépésben folyamatdiagramokat, felhasználói útvonalakat vagy más megjelenítési módszereket használhat.

E kapcsolatok feltérképezése után azt is fontos megvizsgálni, hogy konkrétan mivel járna a kötelező erejű követelmény végrehajtása. Ezért a következőkre is figyelmet kell fordítania.

5. A függőségek azonosítása:

- Vegye figyelembe az említett interakciókhoz szükséges konkrét rendszerekből, szabványokból vagy protokollokból adódó függőségeket (ha például az adatok egy részét alapnyilvántartásokban tárolják, az ilyen adatok további felhasználásának biztosítása érdekében tartsa szem előtt a vonatkozó alapnyilvántartáshoz kapcsolódó függőségeket).
- Emelje ki a már használatban lévő vagy tervezett interoperabilitási megoldásokat.

6. A méretezhetőség mérlegelése:

- Mérje fel a szolgáltatás újrafelhasználásának lehetőségét a konkrét követelmények alapján – felhasználható-e ismételten más felhasználási esetek részeként?
- Mérlegelje az adatcsere-követelmények esetleges változásait az idők során – változhat például az adatok típusa vagy mennyisége, illetve az interakciók gyakorisága?

E tevékenység eredménye lehet egy olyan térkép vagy ábra, amely bemutatja, hogy az Ön közszolgáltatása milyen interakciókat folytat más, határokon átnyúló szolgáltatásokkal. Többek között a következők tartozhatnak ide:

- a szolgáltatást érintő kapcsolatok vizuális megjelenítése (részletezhető például a kicserélt adatok típusa és az egyes interakciók jellege),
- a partnerszolgáltatások és az illetékes hatóságok jegyzéke,
- a feltárt függőségek és interoperabilitási követelmények.

A feltérképezett információk referenciapontként szolgálhatnak az értékelési folyamathoz, és segíthetik az esetleges interoperabilitási kihívások vagy követelmények azonosítását. Az információkat felhasználhatja például az érdekelt felekkel folytatott konzultáció során, és közösen azonosíthatják a (logikai, jogi vagy formázási/dokumentációs) következetlenségeket, tisztázatlan kérdéseket vagy duplikált erőfeszítéseket. Ezek az információk rámutatnak továbbá az olyan, más szolgáltatásoktól, szervezetektől vagy folyamatoktól való függőségekre is, amelyeket érinthet a szóban forgó kötelező erejű követelményre vonatkozó döntés.

3.3.4. Az érdekelt felek bevonása

Az érdekelt feleknek a felkészülési szakaszban összeállított listáját az értékelés e szakaszában részletesebben ki kell dolgozni. Az egyeztetések többféle célt is szolgálhatnak: segíthetnek a követelmények és az érintett szolgáltatások dokumentációjának finomításában (a fent említettek szerint). Ahhoz is hasznosak lehetnek, hogy jobban el lehessen magyarázni az érdekelt feleknek a szóban forgó kérdést, és segíthetnek felmérni, hogy a jövőben milyen lehetőségek kínálóznak a határokon átnyúló interoperabilitás javítására.

A hangsúly a transzeurópai digitális közszolgáltatásokon és azok határokon átnyúló interoperabilitásán van, ezért az érdekelt felek következő két csoportja különösen fontos az értékelés szempontjából:

A digitális közszolgáltatások felhasználói: a szolgáltatások olyan igénybe vevői (természetes vagy jogi személyek), akik/amelyek a digitális közszolgáltatások közötti határokon átnyúló interakciókra támaszkodnak e szolgáltatások eredményes használata érdekében.

Az interoperabilitási értékelés elvégzéséhez konzultálni kell a szolgáltatások említett igénybe vevőivel (beleértve a polgárokat vagy képviselőiket is) a lehetséges hatások értékelése érdekében. Így értékes visszajelzést lehet kapni arról, hogy a kötelező erejű követelmény arányos-e a bevezetése eredeti céljával (azaz arányos-e a követelmény a bevezetése várható előnyeivel?). Az egyeztetés lehetővé teszi továbbá a követelmény eredményességének felmérését (azaz meghatározható, hogy segít-e a kötelező erejű követelmény annak a célnak az elérésében, amely miatt bevezették?). A követelmények emiatt a kötelező erejű döntés meghozatala előtt kiigazíthatók az egyeztetés alapján. Fontos szem előtt tartani azonban, hogy ezek az értékelések olyan egyéneket is érinthetnek, akik nem rendelkeznek információkezelési vagy informatikai háttérrel, ezért fontos a célközönségnek megfelelő kommunikáció.

A más tagállamokban vagy uniós szinten működő közsférabeli szervezetek olyan uniós vagy közsférabeli szervezetek, amelyek transzeurópai digitális közszolgáltatásokat szabályoznak, nyújtanak, kezelnek vagy hajtanak végre.

Idetartoznak a szolgáltatás teljes életciklusán belüli érdekelt felek (például szakreferensek, informatikai végrehajtók és a közsférabeli szervezeteken belüli egyéb érintett felhasználói csoportok, például a szolgáltatók). Ha bizonytalan abban, hogy hogyan érdemes konzultálni az érdekelt felekkel, hasznosnak találhatja az [Európai Bizottság minőségi jogalkotási eszköztárának](#) 7. fejezetét. Fontos szem előtt tartani, hogy az interoperabilitás biztosítása érdekében szükség lehet az egyes szakpolitikai területek mélyreható vizsgálatára. Az érdekelt felekkel folytatott konzultáció egy másik példája lehet tehát az e területeken jártas szakértőkkel való egyeztetés.

Azt is észben kell tartani, hogy az interoperábilis Európáról szóló rendelet 3. cikkében foglalt, konzultációk lebonyolítására vonatkozó követelmény nem jelenti azt, hogy ezeket a konzultációkat a más folyamatok részét képező konzultációk mellett kell lefolytatni. A létrejött szinergiák kiaknázása érdekében lehetőség van a meglévő folyamatokba való beépítésre, sőt ez kifejezetten szorgalmazandó is (lásd az [5. fejezetet](#)).

Az érdekelt felek bevonása túlmutathat ezen a kezdeti szakaszon, és Ön az érdekelt felekkel közösen validálhatja a következő lépés (értékelés) eredményét is.

3.4. A határokon átnyúló interoperabilitás értékelése

Az értékelés alapjainak lefektetése után áttérünk az interoperabilitási értékelési folyamat központi mozzanatára. Ez a szakasz magában foglalja a kötelező erejű követelmények határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatásainak több szempontú értékelését az európai interoperabilitási kerettel összhangban.

A következő alszakaszokban meg fogjuk vizsgálni, hogy miként lehet elemezni a határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatásokat – a jogi, szervezeti, szemantikai és technikai szempontok figyelembevételével –, és bevált példákat említünk a feladat megközelítésére.

3.4.1. A határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatások elemzése

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet nem ír elő egyetlen kötelező módszert, de kimondja, hogy az európai interoperabilitási keret a támogató eszközök közé tartozik (az interoperábilis Európáról szóló rendelet 3. cikkének (2) bekezdése).

A fent kifejtettek szerint szem előtt kell tartani, hogy **az értékelésnek nem a teljes körű interoperabilitás megvalósításához kell mutatnia az utat, hanem abban kell segítséget nyújtania, hogy több módszert azonosíthassunk a nagyobb mértékű interoperabilitás elérésére.** Ha a saját közsférabeli szervezete már letette a voksát egy konkrét értékelési módszer mellett, tartsa tiszteletben ezt a döntést (lásd az [5. fejezetet](#)).

Ha az európai interoperabilitási keretet tekintjük az értékelés fő kiindulópontjának, figyelembe kell venni, hogy a javasolt követelmények milyen mértékben teszik lehetővé vagy akadályozzák az interoperabilitást. Ez arra is rávilágíthat, hogy szükség van-e további követelmények meghatározására. A (21) preambulumbekkezdés kimondja, hogy az interoperabilitási értékelés során értékelni kell a tervezett kötelező erejű követelmények hatásait, figyelembe véve például az említett hatások eredetét, jellegét, sajátosságait és nagyságrendjét. Az említettek szem előtt tartásához az európai interoperabilitási keret négy dimenziója lehet az első kiindulópont.

3.4.1.1. A jogi szempontok

értékelése

A cél annak felmérése, hogy a kötelező erejű követelmények milyen mértékben teszik lehetővé a különböző jogi keretek, szakpolitikák és stratégiák alapján működő közsférabeli szervezetek számára, hogy együttműködjenek a transzeurópai digitális közszolgáltatások biztosítása érdekében. Ennek az értékelésnek olyan tényezőket kell figyelembe vennie, mint a követelmény és a hatályos jogszabályok és előírások közötti összhang, az egyéb jogi keretekkel, többek között az uniós digitális szakpolitikákkal fennálló ütközések vagy következetlenségek lehetősége, valamint a végrehajtás és az érvényre juttatás megvalósíthatósága.

3.4.1.2. A szervezeti szempontok értékelése

A cél annak felmérése, hogy a kötelező erejű követelmények milyen mértékben segítik vagy nem segítik a közsférabeli szervezeteket az üzleti folyamataik, kötelezettségeik és elvárásaik összehangolásában annak érdekében, hogy magas színvonalú és zökkenőmentes transzeurópai digitális közszolgáltatásokat tudjanak nyújtani. A kötelező erejű követelmények milyen mértékben teremtenek lehetőségeket vagy kockázatokat a szervezetek és azok működése számára? Meghatároznak-e például új feladatokat, amelyeket be kell építeni, vagy kötelezettségeket szabnak meg (vagy ruháznak át másra)?

3.4.1.3. A szemantikai

szempontok értékelése

A cél annak felmérése, hogy a kötelező erejű követelmények milyen mértékben biztosítják a kicserélt adatok és információk pontos formátumának és jelentésének megőrzését és megértését az érintett transzeurópai digitális közszolgáltatások biztosításához szükséges információcsere valamennyi szakaszában. A kötelező erejű követelmények milyen mértékben teremtenek lehetőségeket vagy kockázatokat a határokon átnyúló érdemi adatcsere szempontjából? Szabályozott szókészletek használatát szorgalmazzák-e például, vagy új fogalmakat alkalmaznak?

3.4.1.4. A technikai szempontok értékelése

A cél annak felmérése, hogy a kötelező erejű követelmények milyen mértékben segítik a különböző feleket abban, hogy biztonságosan és megfelelően megvalósítsák az összekapcsoltságot a transzeurópai digitális közszolgáltatások biztosítása érdekében.

Az iránymutatások jelenlegi változata szerint nincs olyan eszköz, amely az összes említett szempontot lefedné. Jelenleg rendelkezésre áll az Interoperabilis Európa portál első verziója, ahol a rendelet mellékletében előírt formátumban lehet jelentést készíteni az eredményekről.

Egyelőre az alábbi példa körvonalazhatja a határokon átnyúló interoperabilitás lehetővé tételéhez szükséges kérdéseket, és ezáltal az első beavatkozási pontokat a kötelező erejű követelmények határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt lehetséges hatásainak azonosításához.

Példa: A fogyatékossgal élő polgárok továbbra is problémákkal szembesülnek, amikor más uniós országokban használják nemzeti fogyatékossgai kártyájukat. Egyértelmű, hogy ezeket a problémákat orvosolni kell. A nemzeti fogyatékossgai kártyáknak ideális esetben digitálissá kell válniuk, ez azonban számos nehéz interoperabilitási kérdést vet fel. Például:

- Jogi:
 - Hogyan biztosítható, hogy az egyik tagállam illetékes hatósága által kiállított fogyatékossgai igazolás (például egy digitális kártya) jogilag érvényes legyen egy másik tagállamban is?
 - Hogyan kell ellenőrizni, hogy a fogyatékossgai digitális igazolásának tartalma megfelelő-e ahhoz, hogy igazolja a megfelelést egy másik tagállam eljárási követelményeinek?
 - Lehet-e határokon átnyúlóan kicserélni a fogyatékossgai igazoló dokumentum tartalmát az általános adatvédelmi rendelettel összhangban?
- Szervezeti:
 - Melyik közzsférabeli szervezet jogosult a fogyatékossgai igazolására határokon átnyúló összefüggésen belül (például egy másik tagállamban élő és dolgozó személy esetében)?
 - Hogyan kéri a közzsférabeli szervezetek a fogyatékossgai igazolását határokon átnyúló összefüggésen belül?
- Szemantikai:

- Hogyan biztosítható, hogy a fogyatékoság igazolásának teljes tartalma érthető legyen?
- Hogyan biztosítható, hogy minden résztvevő számára ugyanaz legyen a jelentése?
- Technikai:
 - A fogyatékoság igazolását olyan formátumban állítják-e ki, amelyet bármely kérelmező közsférabeli szervezet fel tud dolgozni?
 - Létezik-e olyan technikai rendszer a fogyatékoság igazolásának határokon átnyúló cseréjére, amely a cserében részt vevő valamennyi fél számára interoperábilis?

3.4.1.5. A határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt hatások észlelésére vonatkozó bevált gyakorlatok

Az alábbiakban bemutatunk néhány eltérő megközelítést, amelyek mind az európai interoperabilitási kereten alapulnak, és támogató eszközként használhatók a határokon átnyúló interoperabilitás értékelésének elvégzése során. Minden említett megközelítés eleget tesz annak a jogi követelménynek, hogy az értékelés „megfelelő módon” legyen elvégezve.

3.4.1.5.1. 1. bevált gyakorlat: Kötelező erejű követelmények a szakpolitikákban (digitális ellenőrzések)

A jogi szövegekben a kötelező erejű követelményeket gyakran nem multidiszciplináris csoportokon belül írják elő, ezért előfordulhat, hogy hiányzik a digitális végrehajtás egyes szempontjainak ismerete. Ilyen esetekben az értékelés inkább olyan feltérképezési gyakorlat, amelynek során a szereplők megtudják, hogy a szakpolitika kötelező erejű követelményeket tartalmaz, és olyan későbbi végrehajtási következményekről szereznek tudomást, amelyeket korábban esetleg nem vettek számításba. Ezenkívül a szakpolitikák rendkívül eltérő módon hajthatók végre, és sok esetben még a végrehajtás módját sem kívánják előírni. Ez azt jelenti, hogy a szakpolitikák interoperabilitásának értékelése során két további kihívás merül fel:

- előfordulhat, hogy a követelményeket megfogalmazó személyek kevés ismerettel rendelkeznek a digitális végrehajtásról,
- számos, digitális megvalósítással kapcsolatos kérdés továbbra is rendkívül nyitott lehet, mivel a folyamat még a legelején jár.

Az elmúlt években e kihívások kezelése érdekében a Bizottság és több tagállam olyan gyakorlati ellenőrző listákká alakította az európai interoperabilitási keretet, amelyeket a politikai döntéshozók könnyebben meg tudnak érteni és válaszolni¹². Ezek a kérdőívek kiindulópontként szolgálhatnak azon politikai döntéshozók számára, akik utána szeretnének járni, hogy egy adott szakpolitika hogyan javíthatja a határokon átnyúló interoperabilitást, vagy fel szeretnék tárni azokat a kockázatokat, amelyek új kihívásokat teremtenek a határokon átnyúló adatáramlás szempontjából. Iránymutatással szolgálhatnak továbbá a politikai döntéshozók számára a nyitott kérdések mélyebb vizsgálatának további lépéseivel kapcsolatban is (például más szakmai háttérrel rendelkező szakértők bevonásával).

3.4.1.5.2. 2. bevált gyakorlat: Referenciaként szolgáló speciális interoperabilitási keret

Az egyetlen értékelés elvégzésével kapcsolatos tevékenység egyszerűbb lehet, ha a szervezet már rendelkezik az európai interoperabilitási kerettel összehangolt, átfogó interoperabilitási irányítási

¹²Példaként említhetők az [Európai Bizottság minőségi jogalkotási eszköztárának 28. eszközében](#) szereplő gyakorlatok; Dánia – [Digitális korra felkészült jogszabályok \(digst.dk\)](#); és Németország – [Digitalcheck: A béta-verzió lépésenkénti finomítása | DigitalService \(bund.de\)](#).

mechanizmusokkal. Ebben az esetben nem szükséges az európai interoperabilitási keretet alapul venni az értékelés elvégzéséhez. Ha a szervezetek speciális interoperabilitási kereteket (pl. nemzeti interoperabilitási keret vagy ágazati interoperabilitási keret) használnak az értékelés elvégzéséhez, több értéket teremthetnek, és egyértelműbbé válhat a megfelelő megközelítés. Az alábbiak példák olyan interoperabilitási irányítási folyamatokra, amelyek összhangban vannak az európai interoperabilitási kerettel, és amelyeket Ön is felismerhet a saját tapasztalatai alapján.

- Egyes tagállamok „átültették” az európai interoperabilitási keretet egy **nemzeti interoperabilitási jogszabályba**, és a tagállamuk viszonyrendszerére¹³ jellemző követelményeket vezettek be. Ilyen esetekben az értékelés megvizsgálhatja, hogy a kötelező erejű követelmények hogyan illeszkednének ebbe a kialakításba.
- Egyes tagállamok olyan **nemzeti interoperabilitási referenciaszerkezeteket** vezettek be, amelyek összhangban vannak az európai interoperabilitási kerettel (egyeseke az európai interoperabilitási referenciaszerkezeten [EIRA] alapulnak)¹⁴. Az értékelés megvizsgálhatná, hogy a követelmények hogyan illeszkednek az ilyen nemzeti szerkezetekbe.
- Egyes tagállamok olyan **adatkormányzási kereteket** vezettek be, amelyek magukban foglalják az európai interoperabilitási keret ajánlásait. Az értékelés ilyen gyakorlatokon alapulhat.
- Egyes nemzetközi szervezetek (például a Világbank) az európai interoperabilitási keretet használták kezdeményezéseik vezérelveként. Ezek közé tartozik például az [ID4D \(a fejlesztést célzó személyazonosítás globális adattára\)](#), amelynek célja, hogy segítse a gyakorló szakembereket az inkluzív és megbízható azonosítási rendszerek kialakításában és megvalósításában.

A nemzeti vagy speciális kerettel való összehangolással kapcsolatos kérdések a következőket foglalhatják magukban:

- Hogyan illeszkednek a követelmények a szervezetem interoperabilitási irányítási mechanizmusába?
- Hogyan illeszkednek a követelmények a szerkezeti kialakításba?
- Dokumentáltuk-e az érintett adatáramlásokat, amint azt nemzeti interoperabilitási rendszerünk megköveteli?

3.4.1.5.3. 3. bevált gyakorlat: Újrafelhasználható eszközök

Ez a kiindulási pont minden olyan szervezet számára releváns, amely nem rendelkezik célzott (interoperabilitási) értékelési módszerrel, vagy rendelkezik ilyen célzott módszerrel, de az nincs összhangban az európai interoperabilitási kerettel. Ez értékes megközelítés lehet a kötelező erejű követelmények konkrétabb értékeléséhez (például annak ellenőrzéséhez, hogy megfelelnek-e egy adott szabványnak).

A különböző célokra szolgáló, európai interoperabilitási kereten alapuló értékelések támogatásához többféle megoldást is kialakítottak. Mindezeket a megoldásokat ki kell igazítani annak érdekében, hogy a jövőben teljes mértékben támogassák az interoperabilitási értékeléseket, de már ma is hasznos iránymutatással szolgálhatnak. Ha az értékelés magas pontszámmal zárul, a határokon átnyúló

¹³ A [nemzeti interoperabilitási keretek megfigyelőközpontja \(NIFO\)](#) több példát is összegyűjtött.

¹⁴ Példaként említhető [Lengyelország](#) és [Málta](#).

interoperabilitásra gyakorolt hatás feltehetőleg pozitív, a kismértékű összehangoltság pedig elvileg alacsony pontszámot eredményez. Az alábbiak példák ilyen eszközökre.

- A meglévő digitális közszolgáltatás módosítására vonatkozó értékelések esetében: az [interoperabilitási érettségi eszközök](#) (IMAPS, SIQAT és GIQAT). Ezek olyan önértékelési eszközök, amelyek valamennyi kormányzati szinten értékelik a digitális közszolgáltatások érettségét az interoperabilitás szempontjából. Értékes kiindulópontokat kínálnak tehát, de ki kell igazítani őket, mivel az interoperabilitási értékelések kötelező erejű követelményekkel, nem pedig konkrét digitális közszolgáltatásokkal kapcsolatosak. Ha egy ilyen megoldást választanak, online kérdőíveket kell rendelkezésre bocsátani az interoperabilitás érettségének értékeléséhez, a jelentésre vonatkozó ajánlásokkal együtt.
- Szabványt vagy előírást érintő értékelések: A [CAMSS](#) a kiválasztott szabványok és/vagy előírások interoperabilitási szempontú támogatásának értékelésére szolgáló önértékelési eszköz. A jelentéshez online kérdőívet kell mellékelni az interoperabilitás pontozásához.

3.5. Megoldások azonosítása

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet egyik kiemelt alapelve a meglévő interoperabilitási megoldások (például a szabványosított elemek vagy alapszókészletek) újrafelhasználása az interoperabilitás, a harmonizáció és a közforrások eredményes felhasználásának előmozdításához. Ez a megközelítés nemcsak a határokon átnyúló interoperabilitást fokozza, hanem hozzájárul a költséghatékonysághoz és az uniós közszolgáltatások közötti összehanghoz is.

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet megállapítja, hogy a szervezeteknek az interoperabilitási értékelési folyamat során értékelniük kell a meglévő megoldások, különösen az „interoperábilis Európa megoldásoknak” minősített megoldások alkalmazhatóságát, azaz újrafelhasználhatóságát. Ezek olyan interoperabilitási megoldások (például szabványok, elemek és alapszókészletek), amelyeket az Interoperábilis Európa Testület ellenőrzött, majd ajánlott a (határokon átnyúló) interoperabilitás javítását vagy kialakítását elősegítő potenciáljuk miatt.

E szakasz elsődleges célkitűzései a következők:

1. olyan releváns Interoperábilis Európa megoldások azonosítása, amelyek kielégíthetik az értékelésében azonosított interoperabilitási igényeket;
2. annak értékelése, hogy ezeket a megoldásokat hogyan lehetne integrálni az Ön szolgáltatásába az interoperabilitás javítása érdekében;
3. az uniós vagy nemzeti szintű újrafelhasználható megoldások olyan, egyéb katalógusainak mérlegelése, amelyek megfelelő megközelítéseket kínálhatnak.

A meglévő megoldások újbóli felhasználásának előtérbe helyezésével felgyorsítható az interoperábilis szolgáltatások fejlesztése, csökkenthető az erőfeszítések megkettőzése, és az egész EU-ban biztosítható a meglévő szabványokkal és gyakorlatokkal fennálló összhang.

A következő alszakaszokban meg fogjuk vizsgálni, hogyan lehet eredményesen azonosítani, értékelni és potenciálisan kiigazítani ezeket a megoldásokat az Ön konkrét szolgáltatási és interoperabilitási követelményeinek összefüggésén belül.

3.5.1. Releváns Interoperábilis Európa megoldások felkutatása és értékelése

Amint azt fentebb röviden említettük, **Interoperábilis Európa megoldás** lehet bármilyen, a határokon átnyúló interoperabilitást lehetővé tevő jogi, szervezeti, szemantikai vagy technikai követelményekkel

kapcsolatos, újrafelhasználható eszköz. Ilyenek például a fogalmi keretek, az iránymutatások, a referenciaszerkezetek, a műszaki előírások, a szabványok, a szolgáltatások és alkalmazások, valamint az olyan dokumentált technikai összetevők, mint a forráskódok. Az **Interoperábilis Európa megoldások** olyan interoperabilitási megoldások, amelyeket az Interoperábilis Európa Testület ajánlott (2025-ben várhatók).

3.5.2. Releváns Interoperábilis megoldások felkutatása

Az [Interoperábilis Európa portál](#) (korábban Joinup) hozzáférést fog biztosítani valamennyi Interoperábilis Európa megoldáshoz, amelyek ennek megfelelően lesznek megjelölve, és amelyekhez megfelelő keresési funkciók fognak társulni. A portál még inkább meg fogja könnyíteni az egyéb releváns megoldások, köztük a nyílt forráskódú megoldások keresését. A portálon azonban számos megoldás már most is elérhető.

A nemzeti portálok olyan belépési pontként is szolgálhatnak, ahol Ön újrafelhasználható megoldásokat kereshet az interoperabilitás fokozásához. Ha naprakész szeretne maradni a jövőben esetlegesen relevánssá váló megoldásokkal kapcsolatban, érdemes lehet csatlakozni az érintett közösségekhez. Itt további információkat találhat, és részt vehet az eszmecserékben.

3.5.3. Releváns Interoperábilis Európa megoldások értékelése és kiválasztása

Az azonosított megoldások értékelése és kiválasztása során észben kell tartani az értékelés első szakaszban meghatározott konkrét célkitűzéseit. Az értékelésnek ezt a részét általában azért végzik el, hogy a követelmények végrehajtása során a jövőre nézve **növeljék az interoperabilitás esélyét**.

Az Interoperábilis Európa megoldások és az interoperabilitási megoldások közös jellemzője, hogy mindegyikük újrafelhasználható. Az újrafelhasználható megoldások korai azonosítása segíthet a követelmények oly módon történő megtervezésében vagy kiigazításában, ami lehetővé tenné a megoldások újrafelhasználását, és ezáltal elősegítené a költségmegtakarítást a követelmények végrehajtása során.

Az értékelés azonban ebben a lépésben meglehetősen eltérő menetrendek szerint történhet. Ilyenek lehetnek a következők:

- **Feltárás:** elegendő nyitottság megőrzése az újrafelhasználáshoz (például egy Interoperábilis Európa megoldás esetében).
- **Tájékoztatás:** a végrehajtók tájékoztatása az értékelési jelentésen keresztül a végrehajtáshoz potenciálisan felhasználható, meglévő megoldásokról.
- **Tervezés:** annak dokumentálása, hogy újrafelhasználható eszköz kialakítására van szükség.

Az értékelési jelentésben felsorolt megoldások használata nem automatikusan kötelező a végrehajtók számára. Segíthetnek azonban a végrehajtóknak a végrehajtási erőfeszítéseik összehangolásában és összekapcsolásában, elősegíthetik az erőforrás-megtakarítást, és automatikusan hozzájárulhatnak a nagyobb mértékű interoperabilitáshoz az EU egészében. E célból Önnek nemcsak azt kell értékelnie,

hogy lehetséges-e a további felhasználás, és ha igen, hol, hanem azt is világossá kell tennie, hogy az esettől függően mely megoldás(oka)t lehet vagy kell újra felhasználni, illetve mikor kell új megoldást kialakítani. Lehetőség szerint ismét felveheti a kapcsolatot az érdekelt felekkel, hogy ellenőrizze az eredményeket, és visszajelzést kérjen tőlük a lehetséges megoldásokat illetően.

3.6. Jelentéskészítés

Miután befejezte az interoperabilitási vonatkozások értékelését, és azonosította a lehetséges megoldásokat, következő lépésként értékelési jelentésben kell dokumentálnia a megállapításait és ajánlásait. Ez a jelentés az interoperabilitási értékelési folyamat egyik kulcsfontosságú végeredménye. Az Interoperábilis Európa portálon a jogszabály mellékletében előírt információk alapján ki tudja tölteni a jelentést.

A jelentés megszövegezésének, felülvizsgálatának és véglegesítésének sajátosságai fontosak, de nem tartoznak e fejezet tárgyához. Az útmutató [4. fejezetében](#) részletes iránymutatások (beleértve a tartalomra és a formátumra vonatkozó konkrét követelményeket is) szerepelnek az interoperabilitási értékelési jelentés felépítésére és összeállítására vonatkozóan. Itt utasításokat talál egy olyan egyértelmű és informatív jelentés elkészítéséhez, amely megfelel az interoperábilis Európáról szóló rendelet követelményeinek.

3.7. Nyomon követés

Az interoperabilitási értékelés elvégzése és a jelentés elkészítése eleget tesz az interoperabilitási értékelés elvégzésére vonatkozó, kötelező erejű követelménynek. Annak érdekében azonban, hogy az értékelés a lehető legtöbb előnnyel járjon, a következtetéseket és a megállapításokat nyomon kell követni – ajánlások megfogalmazása, a megállapításokra vonatkozó információk közlése vagy konkrét intézkedések megtétele révén.

A nyomonkövetési szakasz olyan új kihívásokat vagy lehetőségeket is felfedhet, amelyek a kezdeti értékelés során nem voltak nyilvánvalóak. Fontos tehát, hogy rugalmas maradjon, és felkészüljön a cselekvési terv oly módon történő kiigazítására, hogy az tükrözze a tényleges, valóélet-beli eredményeket és a felmerülő meglátásokat.

Az értékelés megállapításainak nyomon követésével a szervezetek gondoskodhatnak arról, hogy az interoperabilitási értékelések érdemi javulást eredményezzenek a transzeurópai digitális közszolgáltatások biztosítása terén.

Összefoglalás

Ez a fejezet átfogó folyamatot vázolt fel az interoperabilitási értékelés elvégzéséhez, és részletes ütemtervet bocsátott rendelkezésre a kezdeti felkészüléstől a folyamatos fejlesztésig. Az ismertetett folyamat bevált gyakorlatokon alapuló megközelítés, amely optimális az interoperabilitási vonatkozások alapos értékelését igénylő, összetett projektekhez.

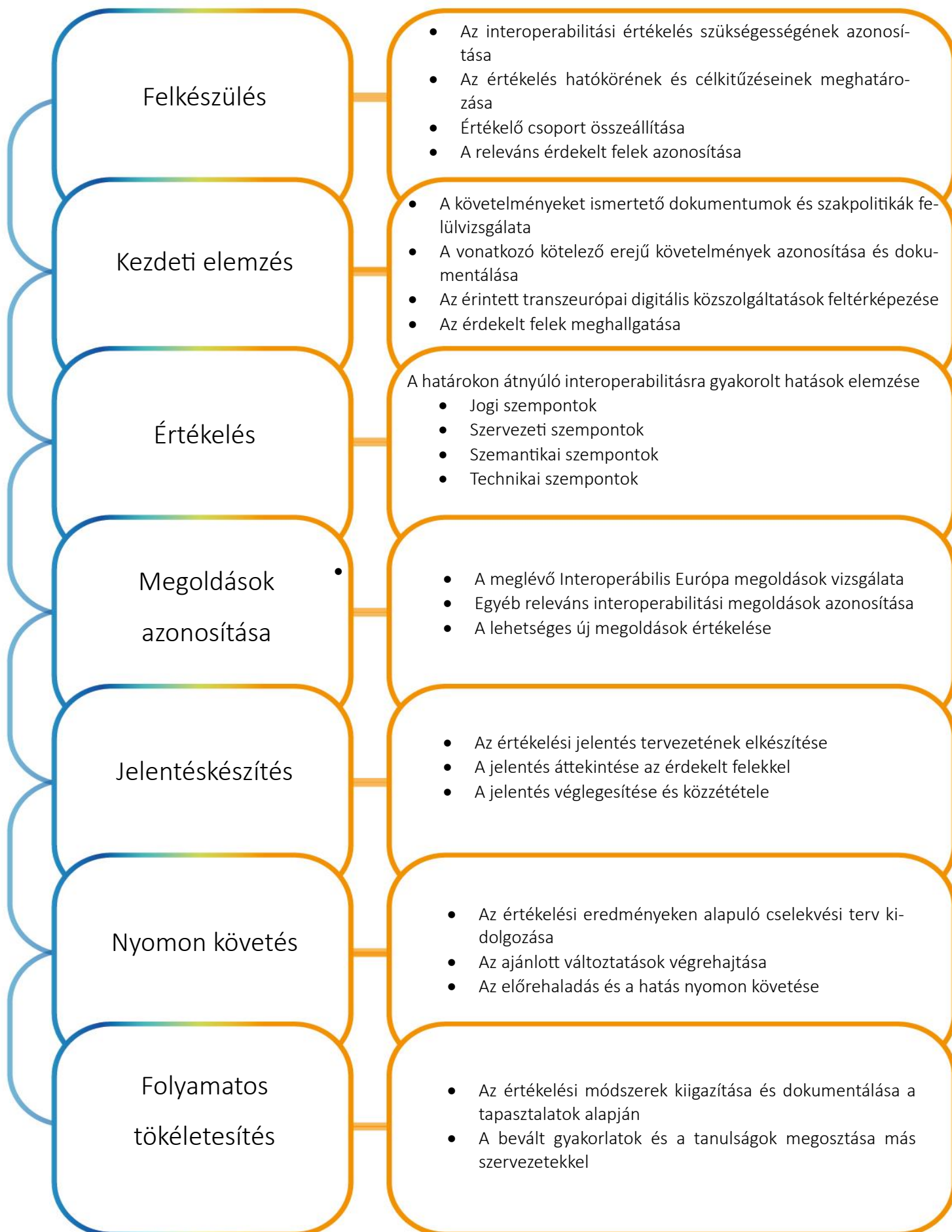
Fontos felismerni, hogy ez a részletes folyamat ideális keretként szolgál, amely átfogó képet ad arról, hogy mivel járhat egy teljes körű interoperabilitási értékelés. Mindazonáltal tisztában vagyunk azzal, hogy nem minden projekt vagy szervezet igényel majd ilyen átfogó értékelést, illetve rendelkezik az ahhoz szükséges erőforrásokkal.

Amint azt a fejezet elején is hangsúlyoztuk, az interoperabilitási értékelési folyamatot hozzá kell igazítani az Ön szervezetének és projektjének sajátos igényeihez, korlátaival és jellemzőihez. Az értékelés hatókörének és mélységének arányosnak kell lennie az Ön által értékelt kezdeményezés nagyságrendjével és lehetséges hatásával.

A szervezetek tetszés szerint a saját körülményeikhez igazíthatják a folyamatot. Ennek keretében a rendelkezésre álló erőforrások és az értékelt szolgáltatás összetettsége alapján nagyobb figyelmet szentelhetnek egyes szakaszoknak a többinél, összevonhatnak egyes lépéseket, vagy módosíthatják az elemzés részletességének mértékét. A legfontosabb az értékelés alapelveinek tiszteletben tartása, illetve egyúttal annak biztosítása, hogy a folyamat kezelhető maradjon, és értékes betekintést nyújtson az Ön sajátos körülményeinek megfelelően.

Az alábbi ábrán összefoglaljuk a bevált gyakorlatokon alapuló folyamatot egy nem részletezett példán keresztül.

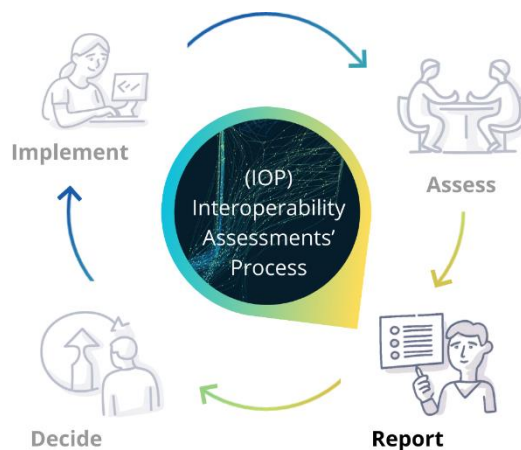
Átfogó, bevált példa a teljes folyamatra

4 Hogyan lehet az értékelést átfogó jelentésben dokumentálni?

E fejezet célja, hogy támogatást nyújtson az interoperabilitási értékelés eredményeinek átfogó jelentésen belüli dokumentálásához. A jelentés fontos szerepet tölt be az értékelési ciklusban: releváns alapot teremt a döntéshozatalhoz, majd támogathatja a végrehajtást azáltal, hogy a jelentés alapján javaslatokat tesz a transzeurópai digitális közszolgáltatások határokon átnyúló interoperabilitásának javításával kapcsolatban. Végül, de nem utolsósorban nemcsak az interoperábilis Európáról szóló rendelet, hanem potenciálisan más kapcsolódó digitális kormányzási nyomkövetési rendszerek szempontjából is megalapozhatja a nyomon követést.

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet értékelési jelentésre vonatkozó követelményei

A közszférabeli szervezetek maguk dönthetnek arról, hogyan szervezik meg az értékelési folyamatot, de az interoperábilis Európáról szóló rendelet jogi szövege rendkívül egyértelmű követelményeket határoz meg az értékelési jelentéssel¹⁵ kapcsolatban. Idetartoznak a következők:

1. legalább egy hivatalos honlapon közzé kell tenni;
2. géppel olvasható formátumúnak kell lennie;
3. be kell mutatnia az értékelés eredményét (beleértve az interoperábilis Európáról szóló rendelet mellékletében felsorolt elemeket is);
4. meg kell osztani elektronikus formában az Interoperábilis Európa Testülettel;
5. nem tartalmazhat érzékeny információkat.

A következő alszakaszok részletesebben kifejtik ezeket a követelményeket.

4.1. Közzététel egy hivatalos honlapon

Az értékelési jelentésnek nemcsak a döntéshozókat és a végrehajtókat kell tájékoztatnia, hanem mindazokat is, akiknek a jövőben esetlegesen kapcsolódó értékeléseket kell végezniük. Ezért a jelentésnek legalább egy hivatalos honlapon nyilvánosan hozzáférhetőnek kell lennie. Ebben az esetben a hivatalos honlap olyan nyilvános weboldal, amelyért állandó jelleggel egy közszférabeli szervezet felel, de nem kell az értékelést végző szervezet honlapjának lennie. Az **illetékes nemzeti hatóságok kijelölnek egy ilyen nyilvános helyet**.

Nincs arra vonatkozó jogi követelmény, hogy a szervezetek új honlapot hozzanak létre ebből a célból. A jelentés az Interoperábilis Európa portálon is elérhető lesz. Ideális esetben minden olyan honlapon fel kell tüntetni a jelentésre mutató hivatkozásokat, amelyre információkeresés céljából általában jó eséllyel

¹⁵ Lásd az interoperábilis Európáról szóló rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második mondatát és a rendelet (22) preambulumbekzdését.

ellátogathatnak azok a személyek, akik számára hasznos lehet az értékelési jelentés elolvasása. További közzétételre más formában is sor kerülhet (például papíralapon vagy adott folyóiratokban).

4.2. Gépi olvashatóság

Egy információ akkor **géppel olvasható**, ha olyan formátumban bocsátják rendelkezésre, amelyet gépek is könnyen feldolgozhatnak és megérthetnek. Ez azt jelenti, hogy nem elegendő, ha ezek az információk nyíltak és elektronikusan hozzáférhetők. A géppel olvasható adatok megfelelnek bizonyos struktúráknak vagy formátumoknak, amelyek lehetővé teszik az automatizált rendszerek számára, hogy emberi beavatkozás nélkül értelmezzék őket.

Az értékelési jelentések esetében a gépi olvashatóság megfelelő **metaadatsémák** használatával biztosítható. Emellett a jelentésben szereplő adatok összehasonlíthatósága és újrafelhasználhatósága is javítható az adatok megjelenítésére szolgáló, egységesített módszerek további felhasználásával (például a megfelelő, jelenleg fejlesztés alatt álló szemantikai modellekkel való összehangolás révén). A Bizottság által kínált eszközök használata a jövőben segíthet a gépi olvashatóság biztosításában. Ezek az eszközök magukban foglalnak egy **online eszközt**, amellyel közvetlenül az Interoperábilis Európa portálon lehet **közzétenni a jelentést**. Ezenkívül a géppel olvasható adatok cseréjéhez **egy bármely szerverhez csatlakoztató alkalmazásprogramozási felület (API)** és a **hozzá kapcsolódó dokumentáció** is **összeállítható**.

Fontos szem előtt tartani, hogy a jelentés géppel olvasható formátumban történő közzétételére vonatkozó követelmény nem szünteti meg azt a kötelezettséget, hogy a jelentést olyan, **ember által olvasható formátumban is hozzáférhetővé kell tenni egy honlapon**, amely lehetővé teszi, hogy az emberek közvetlenül megértsék a tartalmát.

4.3. A jelentés tartalmára vonatkozó minimumkövetelmények

A jelentés tartalmára vonatkozó minimumkövetelményeket az interoperábilis Európáról szóló rendelet melléklete tartalmazza. Ez az útmutató csak a minimális tartalomra terjed ki, és nem tér ki más elemekre. A Bizottság az interoperabilitási értékelések egyik támogató eszközeként az Interoperábilis Európa portálon közzéteendő értékelési jelentések adatmodelljét is elkészíti. Az alábbi táblázat javaslatokat tartalmaz annak megkönnyítéséhez, hogy Ön géppel olvasható formátumban tudja közzétenni az információkat. Amint azt már említettük, ez nem zárja ki a más formátumban történő egyidejű közzétételt.

1. táblázat: Az információk géppel olvashatóvá tétele

• Elem	• Használható adatmodellek
• 1. Általános információk	
• A jelentést és egyéb releváns információkat szolgáltató uniós vagy közsférabeli szervezet	• Közsférabeli szervezetek alapszókészlete

• Az érintett kezdeményezés, projekt vagy intézkedés	• Ennek az elemnek segítenie kell a felhasználót az interoperabilitási értékelés összefüggésrendszerének megértésében. Megadhatja például az olyan egyéb hivatalos honlapokra mutató hivatkozásokat, amelyeken jogalkotási javaslatot vagy ajánlati felhívást tesznek majd közzé. Az uniós szervezetek feltüntethetik például a „Mondjon véleményt” portál hivatkozását. • Jogi források esetén a releváns megoldás a következő: Az európai jogszabály-azonosítóról – EUR-Lex (europa.eu).
• 2. Követelmények	
• Az érintett transzeurópai digitális közszolgáltatások	• A közszolgáltatások alapszókészletének alkalmazási profilja
• Az értékelt kötelező erejű követelmények	• A követelmények dokumentálására különböző gyakorlatok léteznek (például felhasználói történetek vagy felhasználási esetek). Ezek különböző összefüggéseken belül teremtenek értéket (lásd még a 3. fejezetet). • Lehetséges kiindulópont: Kritériumok és-bizonyítékok alapszókészlete, Értékelési alapszókészlet.
• Az érintett köz- és magánszférabeli érdekelt felek	• Ennél az elemnél elegendő lehet egyszerűen az érdekelt felek kategóriáját megnevezni minden egyes érdekelt fél helyett. A Bizottság által jelenleg fejlesztett eszközök strukturált módot biztosítanak majd az említett információk rögzítésére. • Szemantikus interoperabilitási megoldásként használhatók például a köz- és magánszférabeli szervezetekre vonatkozó, ellenőrzött szókészletek (például az üzleti alapszókészletek), valamint

		olyan, adott területhez kapcsolódó ontológiák, mint a NACE ¹⁶ vagy a COFOG ¹⁷ .									
	A határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt, beazonosított hatások	A Bizottság által biztosított eszközök interoperabilitási rétegenként rögzítik ezeket az információkat az európai interoperabilitási keret logikájának követése érdekében.									
	A határokon átnyúló jogi interoperabilitásra gyakorolt, beazonosított hatások	Használja kiindulási alapként a nemzeti vagy európai interoperabilitási keretet, és jelölje be a legmegfelelőbbet, szükség esetén magyarázattal szolgálva (legalább az ember által olvasható formátum esetében): <table border="1"> <tr> <td>Előnyös</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Elhanyagolható</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Kockázatos</td><td></td><td></td></tr> </table>	Előnyös			Elhanyagolható			Kockázatos		
Előnyös											
Elhanyagolható											
Kockázatos											
	A határokon átnyúló szervezeti interoperabilitásra gyakorolt, beazonosított hatások	Használja kiindulási alapként a nemzeti vagy európai interoperabilitási keretet, és jelölje be a legmegfelelőbbet, szükség esetén magyarázattal szolgálva (legalább az ember által olvasható formátum esetében) <table border="1"> <tr> <td>Előnyös</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Elhanyagolható</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Kockázatos</td><td></td><td></td></tr> </table>	Előnyös			Elhanyagolható			Kockázatos		
Előnyös											
Elhanyagolható											
Kockázatos											
	A határokon átnyúló szemantikai interoperabilitásra gyakorolt, beazonosított hatások	Használja kiindulási alapként a nemzeti vagy európai interoperabilitási keretet, és jelölje be a legmegfelelőbbet, szükség esetén magyarázattal szolgálva (legalább az ember által olvasható formátum esetében): <table border="1"> <tr> <td>Előnyös</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Elhanyagolható</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Kockázatos</td><td></td><td></td></tr> </table>	Előnyös			Elhanyagolható			Kockázatos		
Előnyös											
Elhanyagolható											
Kockázatos											
	A határokon átnyúló technikai interoperabilitásra gyakorolt, beazonosított hatások	Használja kiindulási alapként a nemzeti vagy európai interoperabilitási keretet, és jelölje be a legmegfelelőbbet, szükség esetén magyarázattal									

¹⁶ A NACE (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne) az üzleti osztályozások kódolására szolgáló európai ágazati osztályozási rendszer.

¹⁷ A kormányzati funkciók osztályozásának jelenlegi változatát a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet dolgozta ki 1999-ben, és az Egyesült Nemzetek Statisztikai Osztálya tette közzé a kormányzati tevékenységek céljainak osztályozására szolgáló szabványként.

		szolgálva (legalább az ember által olvasható formátum esetében):									
		<table> <tr> <td>Előnyös</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Elhanyagolható</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>• Kockázatos</td><td></td><td></td></tr> </table>	Előnyös			Elhanyagolható			• Kockázatos		
Előnyös											
Elhanyagolható											
• Kockázatos											
3. Eredmények											
A használat céljára azonosított Interoperábilis Európa megoldások	- Ezek még nem állnak rendelkezésre, de a tervek szerint egyedi azonosítókat, valamint az Interoperábilis Európa portál megfelelő oldalaira mutató hivatkozásokat fognak tartalmazni. - A jelentésnek tartalmaznia kell azon Interoperábilis Európa megoldások jegyzékét, amelyeket a követelmények végrehajtása során relevánsnak minősítettek. Ha egyetlen megoldás sem tekinthető relevánsnak, ezt szintén jelezni kell.										
Adott esetben más releváns interoperabilitási megoldások (ideértve a gépek közötti interfészeket is)	- A jelentésnek tartalmaznia kell az azonosított Interoperábilis Európa megoldásoktól eltérő interoperabilitási megoldások jegyzékét. - A jelentésnek ideális esetben magában kell foglalnia az Interoperábilis Európa portálon, illetve a nemzeti vagy más releváns portálokon található megfelelő megoldásokra mutató hivatkozásokat.										
A határokon átnyúló interoperabilitás fennmaradó akadályai	A jelentésnek tartalmaznia kell a határokon átnyúló interoperabilitásnak az értékelt kötelező erejű követelményekhez kapcsolódó, fennmaradó felderített akadályainak jegyzékét. A strukturált információkhoz rövid magyarázatot lehet mellékelni azzal kapcsolatban, hogy miért nem kezelhetők ezek az akadályok, és mire lenne szükség az áthidalásukhoz.										

4.4. Megosztás az Interoperábilis Európa Testülettel

A jelentésekben szereplő adatok nemcsak az általuk előkészített döntés és az ilyen döntések végrehajtói szempontjából relevánsak, hanem az Interoperábilis Európa Testület számára is rendkívül hasznos, iránymutatásként felhasználható adatok. Ha a jelentések jó minőségű adatokat tartalmaznak, az adatok felhasználhatók a következő prioritásokra vonatkozó, adatokra alapozott döntések meghozatalához (például az Interoperábilis Európa menetrenden keresztül).

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet ezért előírja, hogy a jelentéseket elektronikus úton kell elküldeni a Testületnek. Az [Interoperábilis Európa portálon](#) található, értékelési jelentések beküldésére szolgáló online eszközön keresztül megosztott jelentések úgy tekintendők, hogy azokat elküldték a Testületnek. A megosztott adatok a nyomon követés alapjául szolgálnának, és az Interoperábilis Európa portálon keresztül más érdekelt felek számára is elérhetővé válnának. A jövőben az adatokat API-alapú adatokkal lehetne javítani annak érdekében, hogy naprakész értékelési statisztikák álljanak rendelkezésre (lásd ezt a [franciaországi](#) példát).

A Testülettel elektronikus formában megosztott változat nem tartalmazhat érzékeny információkat.

4.5. Az érzékeny információk védelme

A jelentés közzététele előtt a közsférabeli szervezeteknek gondoskodniuk kell arról, hogy a közzététel ne veszélyeztessen védett személyes adatokat, szellemi tulajdon-jogokat vagy üzleti titkokat, illetve a közrendet vagy a biztonságot. Ha a kötelező erejű követelmények tagállamok kritikus rendszereit érintik, a jelentés tartalmának kellően általánosnak kell maradnia ahhoz, hogy ne tartalmazzon olyan információkat, amelyek veszélyeztethetik az ilyen rendszerek biztonságát (például viszonylag általánosan lehet ismertetni a követelményeket, olyan módon, hogy ne sérüljön a biztonság). Másik lehetőségként egyszerűen kihagyhatók az érzékeny információk. Ha egy követelmény pusztán létezése önmagában érzékeny információ, akkor a jelentést nem kell teljes egészében közzétenni, hanem kitakarva is közzétehető a kitakarás jogalapjának kifejtésével (például meg lehet indokolni, hogy miért számítanak érzékenynek ezek az információk). A jelentést azonban el kell készíteni és biztonságosan meg kell osztani az érintett felekkel.

Összefoglalás

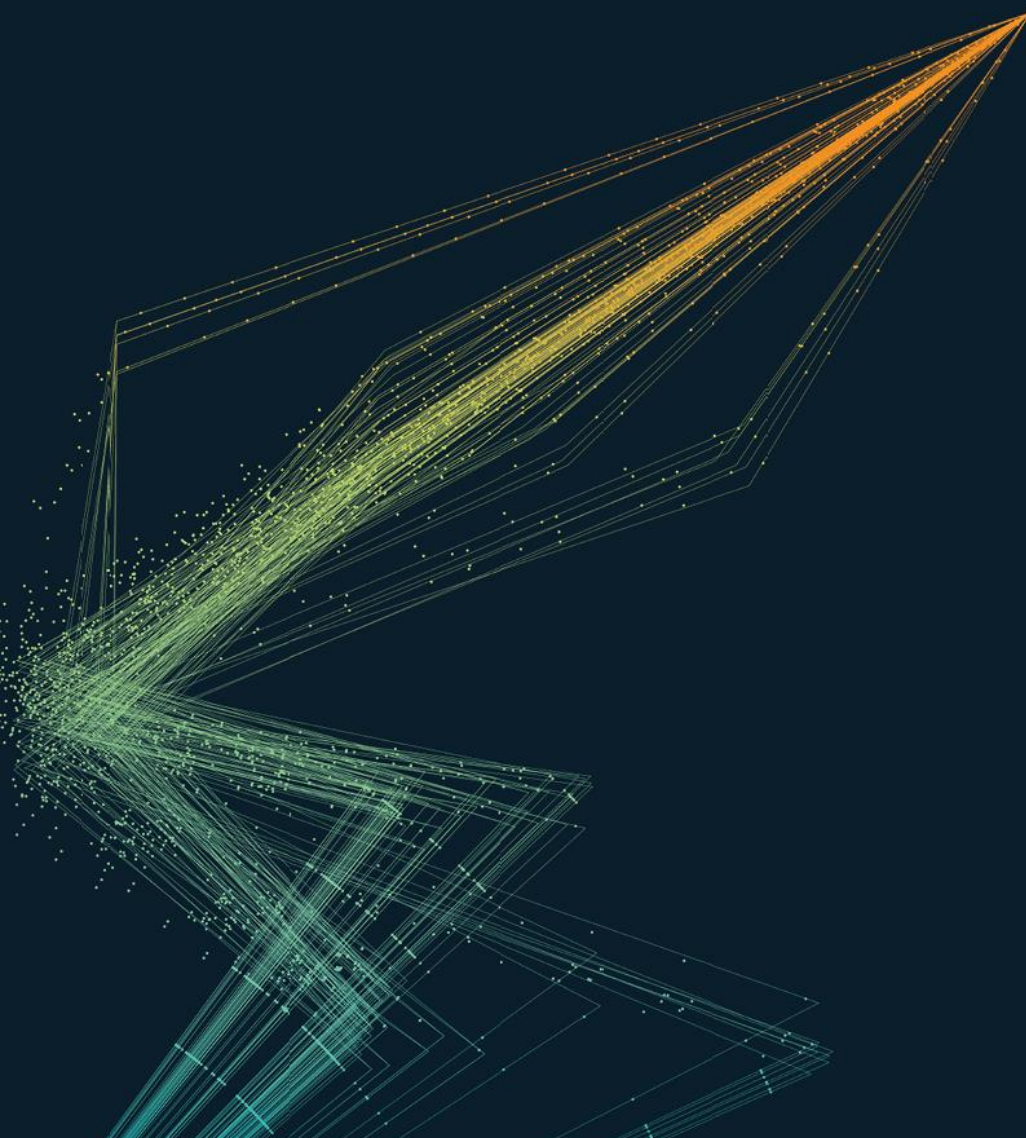
A jelentésnek összegeznie kell az értékelt kötelező erejű követelményeket, az azonosított transzeurópai digitális közszolgáltatásokat, a határokon átnyúló interoperabilitásra gyakorolt, beazonosított hatásokat, valamint az ajánlott Interoperábilis Európa megoldásokat vagy más interoperabilitási megoldásokat. Ki kell emelnie továbbá az értékelés során azonosított, az interoperabilitást gátló, még fennálló akadályokat.

A Bizottságnak technikai eszközöket kell biztosítania az interoperabilitási értékelés támogatásához, ideértve egy online eszközt is a jelentés elkészítésének és Interoperábilis Európa portálon való közzétételének elősegítése céljából. A tervek szerint minden eszköz az interoperabilitási értékelési jelentések közös ellenőrző listájából származó, nyílt adatmodellen alapul (amelyet a rendelet melléklete tartalmaz).

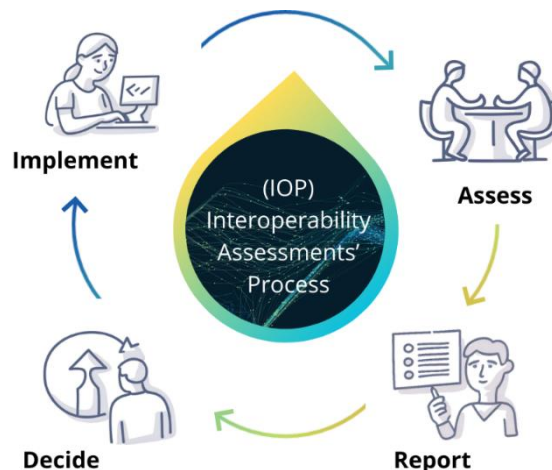
Az eszközök használata nem kötelező, de határozottan ajánlott, mivel beágyazódnak a jelentések közzétételére szolgáló Interoperábilis Európa portál tágabb összefüggéseibe. Ennélfogva a jelentések több érdekelt fél, például közsférabeli szervezetek számára is elérhetővé válnak, ami előmozdítja az egymástól való tanulást, valamint az adatok, koncepciók és megoldások újrafelhasználását.

5

Hogyan alakítható ki az interoperabilitási
értékelési folyamat megfelelő irányítása az
Ön szervezeténél?

A következő fejezet tanácsokkal szolgál az interoperabilitási értékelések első alkalommal történő létrehozásának, végrehajtásának és kezelésének különböző aspektusait érintő irányítási intézkedésekkel kapcsolatban uniós vagy közsférabeli szervezetek számára. A közsférabeli szervezetek struktúrái és folyamatai, illetve az interoperabilitási értékelés részeként tárgyalható témák igen sokfélék lehetnek (jogi, technikai, szemantikai és szervezési kérdések), ezért ez a fejezet nem tud egyenmegoldást kínálni, azonban kiemel néhány általános üzenetet. Ezek nem kötelező erejűek, mivel az uniós és a nemzeti illetékes hatóságok feladata, hogy létrehozzák az értékelési folyamatokra vonatkozó irányítási rendszert (vagy segédkezzenek annak létrehozásában), valamint hogy további, esetlegesen igényelt iránymutatást tegyenek közzé. Ez a fejezet a következő témákra tér ki részletesebben:

1. hatékony irányítási intézkedések kialakítása az értékelésekhez;
2. a sajátos körülmények figyelembevétele;
3. gondoskodás a folyamat fenntarthatóságáról és az egymástól való tanulásról;
4. az interoperabilitási értékeléseket támogató (puha) eszközök.

5.1. Hatékony irányítási intézkedések kialakítása

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet az érintett közsférabeli szervezetekre bízta saját közigazgatási mérlegelési jogkörben az interoperabilitási értékelések végrehajtását. Ez azt jelenti, hogy az interoperabilitási értékeléseket végző szervezetek dönthetnek a legideálisabb eljárásról és annak sajátosságairól, feltéve, hogy tiszteletben tartják az interoperábilis Európáról szóló rendelet 3. cikkében meghatározott általános követelményeket.

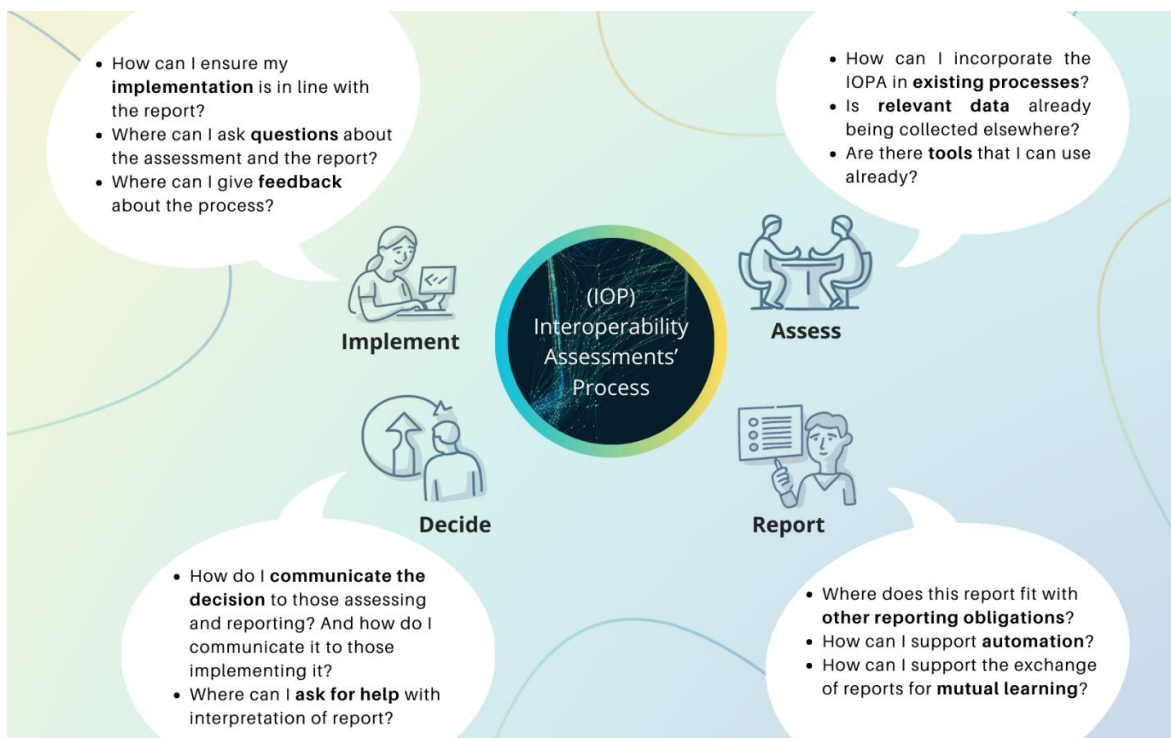
Az interoperabilitási értékelések általános irányításának mérlegelésekor alapvető fontosságú, hogy a szervezetek ne elszigetelt feladatként, hanem inkább egy olyan, nagyobb ökoszisztéma elemeként tekintsenek az interoperabilitási értékelésre, amely részét képezi egy közsférabeli szervezet általános működésének (beleértve a szakpolitikai döntéshozatali folyamatokat, az értékelési folyamatokat és a digitális közszolgáltatások életciklusát). Fontos továbbá, hogy ennek során összekapcsolják az értékelést e folyamatok és az informatikai életciklus irányításával.

Ez része a digitális korra felkészült szakpolitikai döntéshozatali gondolkodásmód¹⁸ kialakításának. E folyamat keretében már a szakpolitikai ciklus kezdetén szem előtt kell tartani a digitális szempontokat, és olyan, digitálisan felkészült szakpolitikákat és jogszabályokat kell kidolgozni, amelyek megfelelnek a digitális kor követelményeinek, időtállóak és interoperábilisek. Az ezen iránymutatásokban említett esetekben például a jogi és a digitális világ közötti kulturális szakadék váratlan végrehajtási költségeket okozhat, mivel a kötelező erejű követelmények hatásait nem mérlegelték elég korán. A digitális korra felkészült szakpolitikai döntéshozatali megközelítés célja, hogy csökkentse ezt a szakadékot azáltal, hogy

¹⁸ További információk: [A digitális korra felkészült szakpolitikai döntéshozatal | Interoperábilis Európa portál](#), valamint a 3. fejezetben említett gyakorlati példák: az [Európai Bizottság minőségi jogalkotási eszköztárának 28. eszközében](#) szereplő gyakorlatok; Dánia – [Digitális korra felkészült jogszabályok \(digst.dk\)](#); és Németország – [Digitalcheck: A béta-verzió lépésenkénti finomítása | DigitalService \(bund.de\)](#).

elősegíti a digitális technológiák és adatok lehető legeredményesebb felhasználását annak érdekében, hogy az új követelményeket zökkenőmentesen, és a kívánt hatással összhangban lehessen végrehajtani.

Első lépésként tehát be kell építeni az interoperabilitási értékelést a meglévő folyamatokba. Ezek magukban foglalhatják az érdekelt felekkel folytatott konzultációt, a digitális ellenőrzéseket, vagy a már meglévő értékelési folyamatokat. Fontos tudni, hogy minél korábban végzik el az értékelést, annál könnyebb lesz kezelni az esetleges, határokon átnyúló interoperabilitással kapcsolatos problémákat, és ezáltal javítani az érintett szolgáltatások minőségét. A folyamat kialakításakor gondoskodjon tehát arról, hogy a lehető leghamarabb elvégezzék az értékelést.

Mintakérdések az interoperabilitási értékelési folyamat különböző szakaszaiban részt vevő szereplőknek az interoperabilitási értékelések megfelelő irányítási rendszerének kialakításához

Az egyéni értékelések folyamatos irányítására is szükség lehet. A személyzeti erőfeszítéseknek a (különböző szervezeti szinteket érintő) irányítási folyamatokkal való hatékony összehangolása jelentősen csökkentheti az elvégzendő munkát. E célból a tagállamok maguk dönthetnek arról, hogy hogyan osztják el a belső erőforrásokat, és miként alakítják az együttműködést¹⁹.

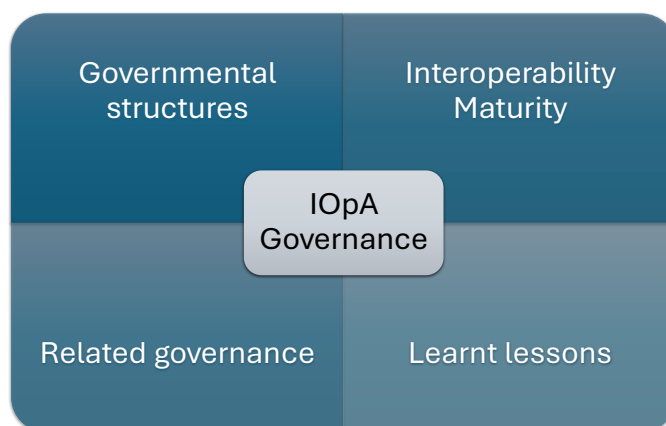
Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 17. cikke szerint minden tagállam egyedüli kapcsolattartó pontjának támogatnia kell a tagállamon belüli közsférabeli szervezeteket azon folyamatok kialakításában vagy kiigazításában, amelyek révén az interoperabilitási értékeléseket végzik. Az uniós szervezetek interoperabilitási koordinátorai hasonló feladatot látnak el (az interoperábilis Európáról

¹⁹ „E feladat eredményességének és hatékonyságának biztosítása érdekében egy tagállam dönthet arról, hogy az említett interoperabilitási értékelések elvégzésének támogatásához milyen belső erőforrásokra és a közsférabeli szervezetei között milyen együttműködésre van szükség.” (Az interoperábilis Európáról szóló rendelet (16) preambulumbekzdése).

szóló rendelet 18. cikke)²⁰. Ha Ön bizonytalan az értékelési folyamat beépítésével, vagy általában véve az irányítással kapcsolatban, vegye fel a kapcsolatot az illetékes egyedüli kapcsolattartó ponttal. Így tájékozódhat arról, hogy más közszférabeli szervezetek hogyan alakították ki a folyamatot. A Bizottság tervezi továbbá, hogy összegyűjti a bevált gyakorlatokat, képzési anyagokat és egyéb információcsere-lehetőségeket az Interoperábilis Európa portálon.

5.2. Kontextusfüggőség

Az értékelési folyamat jövőbeli kialakítása nagymértékben függ attól a kontextustól, amelybe be kell építeni az értékelést. Mindazonáltal vannak olyan általános szempontok, amelyekkel érdemes tisztában lenni.

5.2.1. Irányítási struktúrák

Minden közszférabeli szervezetnek különböző irányítási struktúrákba kell beépítenie az interoperabilitási értékelést – egyesek centralizáltabbak, míg mások decentralizáltabbak. A szövetségi állami struktúrával rendelkező tagállamokban különösen előfordulhat, hogy több illetékes hatóságnak kell együttműködnie az egyedüli kapcsolattartó ponttal a következetes információáramlás érdekében. Ezért a folyamatok közszférabeli szervezeten belüli kialakításakor fontos megérteni az adott irányítási környezetet, és követni az érintett egyedüli kapcsolattartó pontok vagy interoperabilitási koordinátorok iránymutatásait.

5.2.2. Az interoperabilitás érettsége

A szervezet interoperabilitási érettsége szintén befolyásolja az interoperabilitási értékelési folyamatot. A meglévő stratégiák és eszközök miatt a magasabb fejlettségi szintű interoperabilitással rendelkező szervezeteknek kevesebb erőforrásra lehet szükségük az értékelések elvégzéséhez. Ezek magukban foglalhatják a nemzeti interoperabilitási keretek, az informatikai stratégiák, a referenciaszerkezetek, az alapszókészletek vagy a bevett konzultációs folyamatok végrehajtását. Ha már léteznek interoperabilitási értékelési folyamatok (például Ön eszközök használatával értékeli a meglévő digitális közszolgáltatások interoperabilitási érettségét), mérlegelje, hogy ezek a folyamatok és/vagy az eredményeik hogyan építhetők be az interoperabilitási értékelési folyamatba. Ha ez nem igaz Önre, járjon utána, hogy össze

²⁰ „Az egyedüli kapcsolattartó pont a következő feladatokat látja el (...) támogatja a tagállambeli közszférabeli szervezeteket abban, hogy létrehozzák vagy kiigazítsák azon folyamatokat, amelyek révén elvégzik a 3. cikkben és a mellékletben említett interoperabilitási értékeléseket”; valamint az interoperábilis Európáról szóló rendelet 18. cikke: „Az interoperabilitási koordinátor támogatást nyújt az említett uniós szervezet egészében az interoperabilitási értékelés végrehajtását szolgáló belső folyamatok létrehozása vagy kiigazítása tekintetében.” (Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 17. cikke).

tudja-e kapcsolni az interoperabilitási értékelések végrehajtását olyan intézkedésekkel, amelyek fokoznák a szervezet általános interoperabilitási érettségét.

5.2.3. Korábbi esetekből levont tanulságok

Azonosíthat bizonyos folyamatokat a szervezetén belül, amelyek már most is nagymértékben interoperábilisek. Függetlenül attól, hogy az interoperabilitás a határokon átnyúló szintre vonatkozik-e, vagy sem, ügyeljen arra, hogy tanuljon ezekből az esetekből, mivel előfordulhat, hogy ugyanezek a mechanizmusok más felhasználási esetekre is alkalmazhatók. Nem számít, ha egy adott eset nem egyezik tökéletesen az Ön felhasználási esetével; az interoperabilitás és a kapcsolódó folyamatok alaposabb megértése érdekében továbbra is módosíthatja a folyamat egyes részeit, vagy megvizsgálhatja ezeket az eseteket. Kapcsolódó értékelések az informatikai biztonság vagy az adatvédelem területén is előfordulnak, és hasznos példaként szolgálhatnak.

5.2.4. Meglévő kapcsolódó irányítási intézkedések

Az interoperábilis Európáról szóló rendelet 17. cikkének (4) bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy hozzák létre a szükséges együttműködési struktúrákat valamennyi, az interoperábilis Európáról szóló rendelet végrehajtásában részt vevő nemzeti hatóság között. Ezek a meglévő megbízatásokon és folyamatokon alapulhatnak. Előfordulhat, hogy már léteznek folyamatok bizonyos döntések meghozatalára, amelyek jogilag, szerződésen keresztül vagy technikailag kötelezőek a közsférabeli szervezetekre nézve, és ezekre a folyamatokra meglévő irányítási struktúrák és eljárások, például hatásvizsgálatok vonatkozhatnak. Próbálja meg meghatározni az interoperabilitási értékelés helyét ezekben a folyamatokban, például más releváns értékelések azonosításával annak érdekében, hogy megtalálja az interoperabilitási értékelések legrelevánsabb belépési pontját, és lássa, mely értékelések tekinthetők „testvéreknek”. A hasonló értékelésekből levont tanulságok segíthetnek annak meghatározásában is, hogy szükség van-e interoperabilitási értékelésre az Ön esetében, vagy már teljesítették a kötelezettséget egy „testvér” vagy előzetes értékeléssel.

5.3. Fenntarthatóság, folyamatos fejlesztés és egymástól való tanulás

A többi szervezeti folyamathoz hasonlóan az interoperabilitási értékelési folyamatnak és az ahhoz kapcsolódó irányítási intézkedéseknek is fenntarthatónak és idővel egyre hatékonyabbnak kell lenniük. Az olyan módszerek, mint a megfigyelésen, tájékozódáson, döntésen, majd cselekvésen alapuló OODA (Observe-Orient-Decide-Act) folyamat vagy a tervezés, cselekvés, tanulmányozás és kiigazítás elemekből álló PDSA ciklus (Plan-Do-Study-Adjust) segíthetnek ebben.

Miközben tapasztalatot szerez az interoperabilitási értékelésekkel kapcsolatban, időt kell szánnia arra, hogy átgondolja és dokumentálja a teljes folyamat és az egyes lépések tekintetében levont tanulságokat. Mi működött jól? Milyen kihívásokkal szembesült? Hogyan finomíthatók az értékelési módszerek? A folyamat átgondolása az értékelési megközelítés módosítására készítheti annak érdekében, hogy a jövőbeli értékeléseknél kamatoztathassa a korábbi tapasztalatokat. Mérlegelje egy levont tanulságokat tartalmazó dokumentum létrehozását vagy a belső értékelési iránymutatások naprakésszé tételét, hogy azok tükrözzék ezeket a megállapításokat.

E célból gondolja át a kötelező erejű követelmény végrehajtását is. Még ha igazán pontosan dolgozza is ki a végrehajtási tervet, előfordulhat, hogy figyelmen kívül hagy egyes szempontokat, ami a gyakorlatban hátrányosan érintheti a végrehajtást és az általános folyamatot. Építsen be visszacsatolási spirálokat annak érdekében, hogy ezeket az információkat az értékeléseket ténylegesen elvégző személyekkel is megosszák. Üdvözlendő melléktermék, hogy így a folyamatlánc összes szereplője felelősséget fog érezni az egész értékelésért. Ez várhatóan növeli a motivációt és javítja az értékelés eredményeinek minőségét.

A visszacsatolási spirálok az eljárás folyamatos tökéletesítéséhez is jó alapot biztosítanak, és ebből adódóan túl kell mutatniuk az egyedi interoperabilitási értékeléseken.

A fejlettebb szervezetek olyan módszereket is alkalmazhatnak, mint az OODA folyamat vagy a PDSA ciklus. Az interoperabilitási értékelés irányítása például magában foglalhatja egy mechanizmust az elfogadott interoperabilitási értékelési folyamat végrehajtása egyes szakaszainak, a különböző szakaszok közötti kapcsolat, valamint a teljes folyamat (beleértve annak irányítását is) megfigyeléséhez. Ezeket a módszereket folyamatosan meg kell vizsgálni az interoperabilitási értékelési folyamat eredményességének és hatékonyságának javítása érdekében.

Fontos továbbá, hogy más szervezetekkel is megosszák a bevált gyakorlatokat és a levont tanulságokat. Az interoperabilitás közös törekvés, és a tudáscsere az egész uniós közsférában felgyorsíthatja a fejlődést. Érdemes mérlegelni az Interoperábilis Európa közösséghez²¹ való hozzájárulást, vagy a más közigazgatási szervekkel kialakított, társak közötti információcserét. Az egyedüli kapcsolattartó pontok és a nemzeti és uniós szintű interoperabilitási koordinátorok segítő szerepet tölthetnek be (különösen a több illetékes hatóságot magában foglaló nagyobb irányítási struktúrák esetében).

5.4. (Puha) támogató eszközök

Néhány általánosabb intézkedés is pozitív változást hozhat az interoperabilitási értékelések végrehajtása során.

5.4.1. Szervezeti kultúra

Az interoperabilitással kapcsolatos tevékenység során a szervezetek kulturális aspektusa is döntő fontosságú. Az interoperabilitás lényege az együttműködés, amely nemcsak a technikai, hanem a szervezeti silók lebontását is célozza. Az interoperabilitás értékének felismeréséhez sajátos gondolkodásmódra van szükség. Ebben az értelemben az interoperabilitási értékelések túlmutatnak a technikai folyamatokon, mivel a szervezeti változások előmozdításában is alapvető szerepet játszhatnak. A szervezetek az értékelések révén jobban megértik a különböző rendszerek közötti interakciókat, és megalapozottabb döntéseket hozhatnak nemcsak az informatikai fejlesztésekkel, hanem általában a szakpolitikai fejleményekkel kapcsolatban is. Ennélfogva Önnek az interoperabilitási értékelés elvégzésének mérlegelésekor figyelembe kell vennie a szervezetén belüli gondolkodásmódot is, valamint azt, hogy a tagok mennyire ismerik az interoperabilitással kapcsolatos megfontolásokat, és mennyire nyitottak azokra.

²¹Az Interoperábilis Európa portálon egyre több információ fog rendelkezésre állni a Közösségről.

5.4.2. Az interoperabilitási értékelésekhez szükséges készségek

Az interoperabilitási értékelések elvégzéséhez olyan speciális készségekre van szükség, amelyeknek rendelkezésre kell állniuk az adott értékelést elvégző csoport(ok)on belül. Általában azt javasoljuk, hogy multidiszciplináris csoportokra támaszkodjon, mivel az értékelések különböző területeken vethetnek fel kérdéseket – ezek a szakpolitikai kérdésektől az informatikai vagy jogi kérdésekig terjedhetnek²². A multidiszciplináris csoportok olyan, különféle szakértelemmel rendelkező személyekből állnak, akik közösen dolgoznak az elvégzendő feladatokon. A csoportok többek között adott témakörök (például egészségügy, adózás vagy oktatás) szakértőiből, jogi aktusokat kidolgozó személyekből, szolgáltatástervezőkből és üzleti szabályokkal foglalkozó szakemberekből állhatnak. A szükséges profilok meghatározásakor jó kiindulópont lehet az interoperabilitás különböző dimenzióinak (jogi, szervezeti, szemantikai és technikai) szem előtt tartása. Előfordulhat, hogy a kisebb közszférabeli szervezetek nehezen találhatnak megfelelő szakértőket. Ezért fontos olyan, rugalmas támogatási intézkedéseket tervezni, amelyek akár az interoperabilitási értékelések elvégzésének átruházására is kiterjedhetnek. Ez a felhatalmazás azonban nem jelenti egyúttal a jogi felelősség átruházását is.

5.4.3. Az újrafelhasználási és automatizálási lehetőségek feltárása

Az adatkezelési erőfeszítések és az erőforrások minimalizálása érdekében gondoskodjon arról is, hogy az interoperabilitási értékeléshez csak releváns adatokat gyűjtsenek. Biztosítsa, hogy az összegyűjtött adatokat a lehető legnagyobb mértékben újra fel lehessen használni a kapcsolódó értékelésekhez és folyamatokhoz.

Használja fel újra a lehető legnagyobb mértékben a Bizottság által biztosított eszközöket a feladatok automatizálására. Szükség esetén egészítse ki őket az automatizálás maximalizálása érdekében.

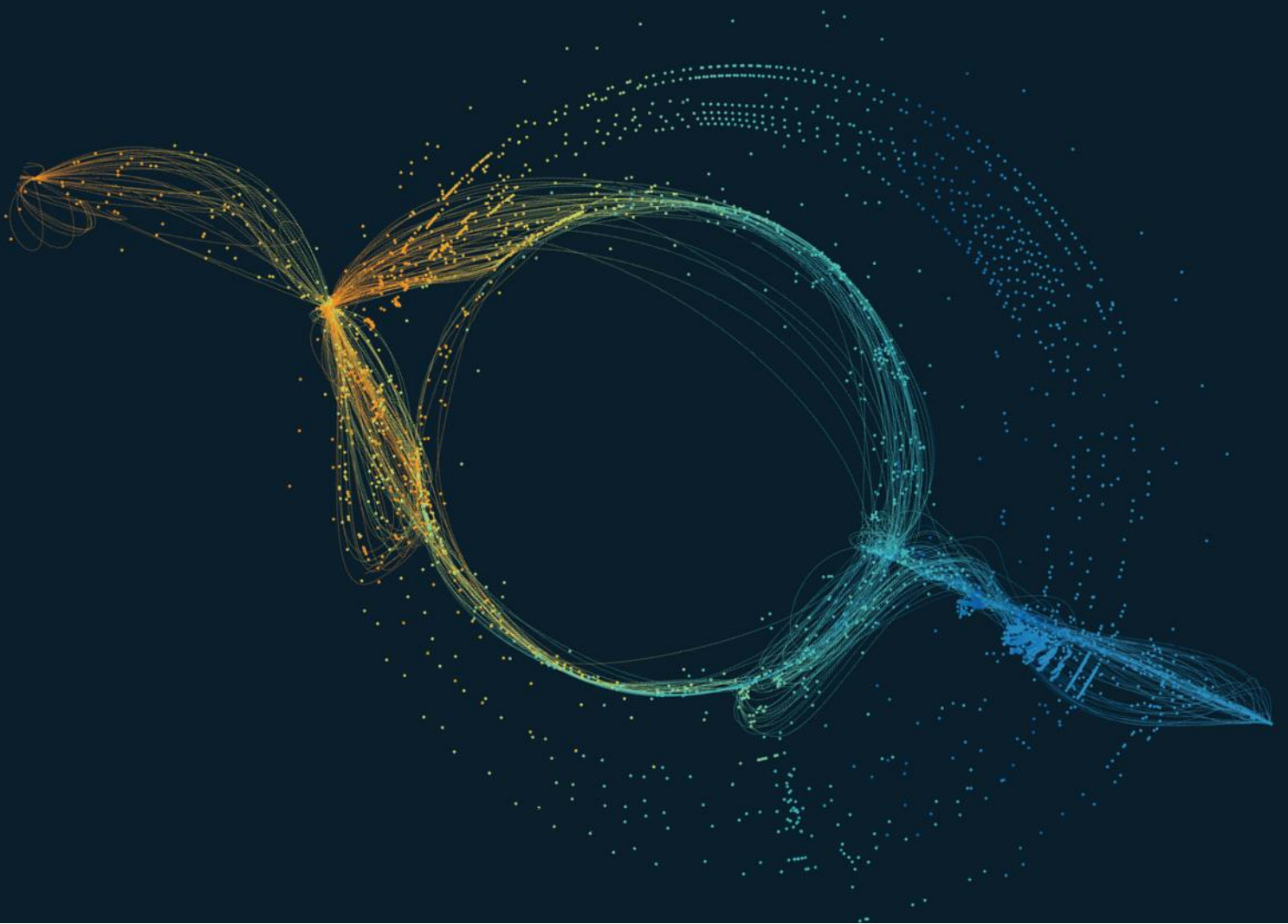
Összefoglalás

Az interoperabilitási értékelések teljes értékének kiaknázása érdekében az egész folyamatra vonatkozóan hatékony irányítási rendszert kell létrehozni. Ennek az értékeléseknek a meglévő folyamatokba való beépítésére kell épülnie (függetlenül attól, hogy ezek bevettek és nyilvánvalóak-e, vagy némi feltérképezést igényelnek). A tagállami egyedüli kapcsolattartó pont vagy egy uniós szervezet interoperabilitási koordinátora megkönnyítheti a tudáscserét más közszférabeli szervezetekkel, amelyek szintén most alakítják ki a saját folyamataikat.

Fontos figyelembe venni azt az összefüggésrendszert, amelyben ezekre az értékelésekre sor kerül, mivel az irányítási struktúra, az értékelésekhez kapcsolódó meglévő irányítási folyamatok vagy a meglévő felhasználási esetek értékes betekintést és újrafelhasználási lehetőségeket kínálhatnak. A meglévő készségek mellett érdemes figyelembe venni azt a szervezeti kultúrát is, amelyen belül az értékelést el fogják végezni.

²²Inspirációként lásd [a multidiszciplináris csoportokról szóló vitaanyagot](#).

6 További erőforrások és az iránymutatások részletesebb kidolgozása

Az interoperabilitási értékeléseknél ezekből az iránymutatásokból kell kiindulni. Már néhány további erőforrás is rendelkezésre áll. Másoknak folyamatban van a kidolgozása, vagy az elkövetkező hónapokban lesznek összeállítva. Ez a fejezet rövid áttekintést nyújt a rendelkezésre álló és a jövőbeli erőforrásokról, és az iránymutatások későbbi tökéletesítésének rövid ismertetésével zárul.

6.1. Meglévő erőforrások

[Interoperábilis Európa portál](#)

Az Interoperábilis Európa portál a tudáscsere központi helye, mind általában véve az interoperábilis Európáról szóló rendelet, mind pedig konkrétabb témák (például interoperabilitási értékelések, sőt egyedi interoperabilitási megoldások) tekintetében.

Európai interoperabilitási keret

Az uniós közszolgáltatások interoperabilitását illetően az [európai interoperabilitási keret](#) az irányadó dokumentum. Az európai interoperabilitási keret alapvető jellemzője, hogy az interoperabilitást nem pusztán technikai, hanem négy (jogi, szervezeti, szemantikai és technikai) dimenzióból álló kérdésként határozza meg. 47 ajánlást fogalmaz meg 12 elv mentén, továbbfejlesztését pedig az Interoperábilis Európa Testület fogja irányítani.

Rövid áttekintő videó: [Az új európai interoperabilitási keret \(youtube.com\)](#)

Az európai interoperabilitási keret eszköztára

Az [európai interoperabilitási keret eszköztárát](#) úgy alakították ki, hogy iránymutatást nyújtson a nemzeti közigazgatásoknak, és felvértezze őket az ahhoz szükséges eszközökkel, hogy a nemzeti és uniós szintű interoperabilitás előmozdítása érdekében összehangolják nemzeti interoperabilitási keretüket az európai interoperabilitási kerettel. Emellett elvek szerint csoportosított [megoldásokat](#) is megtekinthet.

[Minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatások és minőségi jogalkotási eszköztár](#)

A minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatások meghatározzák azokat az elveket, amelyeket a Bizottság az új kezdeményezések és javaslatok előkészítése, valamint a meglévő jogszabályok kezelése és értékelése során követ. Az iránymutatások a jogalkotási ciklus összes szakaszára érvényesek. Ezeket a minőségi jogalkotási eszköztár kíséri, amely átülteti a gyakorlatba az iránymutatásokat, valamint útmutatást ad, illetve tippeket és bevált gyakorlatokat ismertet.

[Interoperábilis Európa Akadémia](#)

Az Interoperábilis Európa Akadémia (IOPEU Akadémia) a Bizottság által támogatott oktatási kezdeményezés. Fő célja a közigazgatási szervek fejlett digitális készségeinek előmozdítása az interoperabilitás területén. Ennek céljából saját tempóban végezhető virtuális szabadegyetemet kínál (köztük általában véve az interoperabilitásról, valamint az európai interoperabilitási keretről és az európai interoperabilitási referenciaszerkezeetről szóló tanfolyamokat).

6.2. Jövőbeni eszközök

A Bizottság által biztosított, önkéntesen használható online eszközök segíthetnek az interoperabilitási értékelés elvégzésében, valamint a vonatkozó jelentés elkészítésében és közzétételében. Határozottan

értelmes igénybe venni a Bizottság által kínált eszközöket, mivel beágyazódnak a jelentések közzétételére szolgáló Interoperábilis Európa portál tágabb összefüggéseibe. Ennélfogva a jelentések több érdekelt fél, például közsférabeli szervezetek számára is elérhetővé válnak, ami előmozdítja az egymástól való tanulást, valamint az adatok, koncepciók és megoldások újrafelhasználását. Ha tapasztalatai és ötletei megosztásával hozzá kíván járulni az említett eszközök fejlesztéséhez, csatlakozhat az Interoperábilis Európa portálon népszerűsített műhelytalálkozókhoz (például az [Interoperábilis Európa portál felhasználói csoportjának találkozóihoz](#)).

6.3. Az iránymutatások későbbi tökéletesítése

Az iránymutatások jelenlegi kiadásának célja, hogy ne csak maguknak az értékeléseknek a lebonyolításához, hanem az értékelési folyamatok kialakításához, valamint a meglévő folyamatokba való beépítésükhöz is útmutatással szolgáljon. Az értékelések egyelőre nem kötelezők, ezért nem tudjuk konkrétan előrevetíteni, hogy az Ön esetében milyenek lesznek ezek a folyamatok. Az iránymutatások tehát változni, illetve igazodni fognak az új körülményekhez, amint az értékelések kötelezővé válnak – vagyis azután, hogy elvégezték az első értékeléseket, és tájékozódunk róluk a benyújtott jelentésekből. Ezért arra biztatjuk Önt, hogy ne csak az iránymutatások követése, hanem azok végrehajtása során is dokumentálja a tapasztalatait, és adjon visszajelzést. Ehhez csatlakozhat az [Interoperábilis Európa portálon található gyűjteményünkhöz](#), ahol mindig megtalálja az iránymutatások legfrissebb változatát és a további hasznos információkat, valamint részt vehet a más gyakorló szakemberekkel folytatott eszmecserékben.

Tapasztalatai, valamint az Interoperábilis Európa Testülettől és annak munkacsoportjaitól kapott visszajelzések segíteni fognak abban, hogy kidolgozzuk az iránymutatások következő kiadását. Az értékelések hatóköre és célkitűzései igen eltérőek lehetnek, és az iránymutatásoknak tükrözniük kell az aktuális gyakorlatokat. Az iránymutatásokat ezért gyakran felül kell vizsgálni, hogy a lehető legrelevánsabbak és leghasznosabbak maradjanak.

@InteroperableEU

Join the Interoperable Europe
LinkedIn group

@InteroperableEurope

Subscribe to
the **interoperable** newsletter
europe